

slovenski čebelar

1 9 6 5

LETO LXVII

ŠT. 3

VSEBINA

Vladi Martelanc: Kako bomo povečali porabo medu in zvišali njegovo ceno	65
Lojze Kastelic: Pridobivanje matičnega mlečka — vzrok obolevnosti čebel	68
Jože Rihar: Čebelarjeva opravila v marcu	70
Edi Senegačnik: Sodobna znanost o čebelah	71
Ivan Rak: Ameriški panj in podnebne razmere v Sloveniji	74
Franček Sivic: Ali vplivajo umetna gnojila na medenje ajde?	77
Stane Petelin: Zavarovanje čebel po novem zavarovalnem sistemu	78
Lojze Janžekovič: Čebelarstvo ni donosna tovarna	80
Leopold Stanek: Zimski dan	81
I. Barag in V. Aleksandru: Čebelarstvo v Romuniji	82
Franc Povše: Kako smo iskali škaf medu v stari bukvi	84
Dva epigrama	86

NAŠI PROBLEMI

Škropljenje sadnega drevja in zastrupitve čebel	87
Prevažanje čebel in veljavnost potrdil o zdravstvenem stanju čebel	88
Pogodbe pri oprashaalni službi	91

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Kako dodajamo fumidil. Biološko zatiranje pršice. Hitrost, s katero letijo čebele. Moje izkušnje pri zdravljenju z medom. Prevoz čebel pri odprtih žrelih. Se o največjem čebelarstvu na svetu. Čebele pomagajo oblačiti človeka. Novice o zaščiti rastlin. Čebelji strup kot zdravilno sredstvo. Čebele na oljni repici. Med kot sredstvo proti kašlju. Rak in čebelji piki. Se o prevozu čebel pri odprtem žrelu. Mednarodni center za čebelarstvo	92
--	----

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačajo letno članarino 1000 din, ga prejemaajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 30, tiska CP Delo — obrat Triglavska tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Slavko Raič, Jože Rihar, Edi Senegačnik in Jožko Slander. Odgovorni urednik: Edi Senegačnik. Letna naročnina za nečlane 1200 din, za inozemstvo 1500 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 140 din, na 16 straneh 70 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja za naročnino. Številka žiro-računa pri Narodni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 600-14/603-116

KAKO BOMO POVEČALI PORABO MEDU IN ZVIŠALI NJEGOVO CENO

VLADI MARTELANC

Nagel padec odkupne cene medu je povzročil med našimi čebelarji precejšnjo zmedo in nevoljo. Živiljenjske potrebščine se iz dneva v dan vedno bolj draže, cene medu pa naj bi ne samo stale, ampak se celo znižale. S samim nerganjem, jezo ali pa z malodušnostjo ne bomo prišli čebelarji nikamor. Tukaj je treba nujno nekaj ukreniti, in sicer čimprej, da se ne razpase med čebelarji obup in malodušje, ki lahko prej izprazni naše čebelnjake kot kakršnakoli kuga ali nosema.

Predlanski odkupni tekmovalni boj med našima največjima podjetjema Medeksom in Agromelom ni bil povsem zdrav in realen in je čebelarje nekako zadovoljivo uspaval. Vsakega boja pa je enkrat konec in zmagovalec se znebi svojega premaganca. Kdor je zasledoval trgovino z medom in je vedel za njegovo resnično ceno na svetovnem tržišču, je lahko takoj uvidel, da trenutna ugodna odkupna cena medu leta 1965 ni nekaj stalnega in da bodo nujno sledila razočaranja, predvsem za svetle cvetlične medove. V 12. številki lanskega Slov. čebelarja čitamo zanimiv članek o mednarodni trgovini z medom, ki se nanaša predvsem na uvoz in potrošnjo medu v Nemčiji, ki je

največji potrošnik medu v srednji Evropi. Ako porabijo v Nemčiji 70 milijonov kg medu na 60 milijonov prebivalcev, pride povprečna letna poraba medu na prebivalca več kot 1 kg. Iz tega lahko sklepamo, da je povprečni Nемец prav dobro poučen o hranilni in še zdravilni vrednosti medu. Nimam sicer pri roki potrebnih podatkov za našo državo, predvsem pa za Slovenijo, glede domače potrošnje medu, gotovo pa je taka, da naši čebelarji ne bi bili z njo zadovoljni. Marsikdo pri tem meni, da nemški čebelarji pri tako ogromnem uvozu medu po nizki ceni ne prodajo dobro svojega pridelka. Pa ni tako. Inozemski uvoženi med v nadrobni trgovini mora biti tam zakonito označen kot tuj, uvožen. Zato ima znatno nižjo ceno od domačega gozdnega, značilno temnega. Zdaj nam bo tudi razumljivo, zakaj dajejo nemški uvozniki predvsem prednost temnim medovom iglavcev. Najbrž pri njem ni potrebna vedno oznaka »uvožen med« saj je v mnogih primerih celo boljši od domačega hojevca. Z našimi izvoženimi 242 tonami medu prispevamo k celotni nemški potrošnji medu 0,3 %, kar pomeni, da poje Nемец povprečno le okrog 3 grame našega medu.

Poglejmo, kako je v tem pogledu danes v Sloveniji. Recimo, da imamo 80 tisoč panjev s premičnim satjem, od katerih dobimo po 10 kg povprečnega letnega donosa, to je 800 ton medu. Če bi ga želeli porabiti doma, bi prišlo na slovenskega prebivalca letno nekako 40 dekagramov. To pomeni, da bi bili proti Nemčiji še vedno v 60 % zaostanku. Ako bi hoteli doseči njihovo raven, bi morali imeti vsaj 160 tisoč panjev ali pa bi morali celo uvoziti kakih 900 ton medu iz ostalih republik. Čeprav je pri nas že precej družin, ki porabijo letno na družinskega člana po nekaj kilogramov medu, imamo žal tudi ljudi, ki ga po več let zaporedoma ne dajo v usta. In kdo je temu kriv? Dragi čebelarji, kar roko na srce, delno smo tudi sami krivi! Poznam osebnost mnogo čebelarjev, ki pridelajo 500 kg medu ali še več, a ne morejo vsem svojim odjemalcem docela ustreči. Ne mislite, da se pečajo s kako nadrobno razprodajo. Imajo tudi take odjemalce, ki jim ga naenkrat odpeljejo celo po 50 kg in to ne po kakšni nizki ceni, ampak kar po 600 din in še draže. Sposobnost ni samo v tem, da pridelamo večje količine medu, kaže se zlasti v tem, da svoje dobro in pristno blago razpečamo med odjemalce, ki smo jih pridobili s svojim ugledom in poštenostjo. Kupec je vedno prepričan, da je dobil pristen med in ga tudi rad dobro plača. Vendar so to žal le posamezni primeri. Čaka nas še mnogo truda, preden bomo prepričali naše gospodinje, da sodi med v vsako družino prav tako kot živila. V pre mnogih družinah prevladuje še vedno stara miselnost, da je med nekaj predragega, da bi ga vsak dan lizali. Dovolj je, da ga damo nekajkrat na leto v potico in le težkemu bolniku posladkamo čaj, in še to v najnujnejših primerih, z žličko medu. Kako je mogoče, da si tako prestaro zdravilo in hranilo ni moglo vsaj pri nas bolje utreti poti do delovnih ljudi, ki bi jim najbolj koristilo. Pravijo, da je dobra reklama polovica dobrega trgovskega uspeha. Bo že držalo, da je po lanskem radijskem predavanju našega urednika tov. prof. Senegačnika znatno poskočila nadrobna prodaja medu v prodajalni podjetja Medeks. Pred vojno, ko nismo bili toliko navezani na izvoz, je naše tedanje Čebelarstvo društvo, ki je tudi imelo vsaj delno trgovino z medom v Sloveniji, skrbelo, da bi se vrednost in poraba medu čim bolj popularizirala. Tedanji predsednik pok. prof. J. Verbič je spisal prav lepo in prepričljivo propagandno brošurico.

v kateri je bilo v zgoščeni obliki povedano prav vse, kar naj potrošnik ve o koristnosti medu. Člani društva, katerih pristnost medu je potrdila posebna komisija, so prejeli zaželeno število posebnih reklamnih etiket, ki so jih smeli lepiti na embalažo prodanega medu. S tako etiketo je Čebelarstvo društvo naravnost jamčilo za naravni izvor tistega medu. Iz tega je razvidno, da je bilo takrat bolj malo rednih uživalcev medu in še ti so se bali kakega ponarejenega blaga. Tedanja cena medu v drobni prodaji je bila okrog 20 dinarjev za 1 kg, kar je ustrezalo dnevnemu zaslužku nekvalificiranega delavca. Takrat si takšen človek res ni mogel privoščiti medu. Današnji osebni dohodki delovnih ljudi pa vsekakor dovoljujejo njegovo večjo porabo. Ko so naši organizaciji odvzeli trgovsko dejavnost, ni mogla več dajati sredstev za trgovsko reklamo v prid medu. Nočem s tem sedanjemu trgovskemu podjetju Medeksu očitati, da se je izognil vsaki reklami glede prodaje medu. Zdi pa se mi, da je bila ta preskromna, da bi imela kakšen večji vpliv pri povečanju prodaje medu na domačem tržišču. Vse priznanje pa mu gre, da se je uveljavil na zunanjem tržišču, posebno v Nemčiji, in to s hojevceem, ki je bil pri prodaji doma vedno problematičen. Večkrat je bilo slišati, da edino le izvoz drži pokonci podjetje Medeks in da je trgovina doma zaradi svoje skromnosti nerentabilna. Zato so prevzeli vzporedno s prodajo medu še prodajo raznih sladkornih proizvodov, kot so bonboni, čokolada in podobne stvari. Ali se zavedamo, da s tem pomagamo že itak dobro organizirani reklami proizvodov, ki so bili od nekdanj nevaren konkurent našemu medu? Ne vem, če je potrebno, da prodaja podjetje taka dva proizvoda v istem lokalu in za istim pultom. Mi vsi vemo, da živi podjetje Medeks od našega čebelarstva in da bi brez njega tudi prenehalo obstajati. Če je to res, potem je treba zanj, ako je potrebno, tudi nekaj žrtvovati. Ob ugotovitvi, da moraš dati za en nov AŽ-panj, ki stane 16.600 dinarjev, kar 47 kg medu (cvetličnega) po 350 dinarjev, postane za vsakega čebelarja še tako sladek med grenak kot pelin. Na vse to bomo dobili od trgovca odgovor: »Želje in ideali so eno, ekonomsko trgovska dejstva pa drugo!« Danes moramo skrbeti vsi, ki imamo s čebelarstvom kakršen koli opravke, da se prične učinkovita propaganda in reklama za čim večje uživanje medu. To naš med tudi zasluži bolj kakor vsaka sladkarija tovarniškega izvora. Saj med ni samo sladilo, ampak tudi krepčilo in zdravilo. V radiu vse premalo govorimo o tem koristnem pridelku, v časopisu ga premalo priporočamo. Današnja televizija pa je naravnost krona reklamne tehnike in učinka. Le pogledjmo, kakšne reklame si privoščijo naša industrija med televizijskimi oddajami. Tekstilno-konfekcijska industrija te že pred ekranom prepriča, da boš kupil obleko pri njej. Tovarna čokolade »Kandit« je zavrtela cel film o tem, kako v tovarni delajo čokolado. Verjemite mi, da ne brez dobrega učinka. Po svetu vlada danes mnenje, da je televizijska reklama sicer najdražja, a glede učinka najcenejša. Nujno je, da najde v bodoče tudi med svoj reklamni kotiček v naši televizijski reklami. Le pomislimo, kakšen učinek bi imel krajši film, ki bi se od časa do časa pojavil na televizijskih ekranih in pokazal čebelnjak, čebelarja, izletavajoče čebele, čebele na cvetlicah, polno medeno satje, točenje in embaliranje medu, prodajo in uživanje medu v družini, v šolski kuhinji, pri malici v podjetjih in podobno. Prav učinkovita bi bila nekaka anatomsko slikanica človeških prebavil, skozi katera se pretaka med, ki preide brez prebavnega procesa

takoj v kri. Koristno bi bilo dalje prikazati med kot kalorično hranilo in ga v tem pogledu primerjati z drugimi živili, posebno z mesom, katerega kalorije so danes najdražje v naši prehrani. Skratka, našli bi lahko nešteto zanimivih načinov, s katerimi bi marsikaterega našega človeka navdušili, da bi postal stalen uživalec medu. Če se nam posreči doseči, da bi vsaj vsak tretji Slovenec použil dnevno eno žlico medu (to je okrog 1 kg mesečno), ga bomo doma porabili letno 600 ton ali 60 vagonov. Če se zdi komu to mnogo, naj pomisli, da ga porabijo letno v Nemčiji trikrat več, v Ameriki pa celo šestkrat toliko.

V našem sedemletnem planu smo načrtali marsikaj za razvoj in napredek slovenskega čebelarstva, a smo mogoče spregledali potrebne ukrepe tudi za povečanje osebne potrošnje medu v naših družinah. Nič ne bo napačnega, če pomaga naša organizacija trgovski mreži z medom, da se prične čim prej izvajati učinkovita propaganda in reklama za uživanje medu. Že pred leti mi je pravil mlad inženir, ki se je vrnil iz prakse v nemški tovarni, da je bil tam na mizi v obednici delavcem na voljo med (slučajno jugoslovanski) in da si je lahko postregel z njim brezplačno vsak delavec in nameščeneec. Ko je vprašal naš praktikant odgovornega uslužbenca te tovarne, kako je to mogoče, mu je ta odgovoril, da jim delavci užiti med bogato povrnejo z boljšim delovnim učinkom. In na koncu se lahko vprašamo: ali ne bi naš dobri med odigral takšne vloge tudi v naših tovarnah? Naš čebelarški voz je precej zaškripal in je nevarnost, da bo sredi klanca obstal. Na vozu je samo ena vreča čebelarjeva, devet pa jih je lašt skupnosti. Ali naj bo samo čebelar odgovoren, če bo ta voz obstal?

PRIDOBIVANJE MATIČNEGA MLEČKA — VZROK OBOLELOSTI ČEBEL

LOJZE KASTELIC

Blagodejni učinek rednega uživanja matičnega mlečka čedalje bolj pobija črnoglede napovedi, češ da je to le krik mode, pesem, ki bo kmalu utihnila in podobno. Nasprotno danes že lahko ugotovimo, da je potrošnja matičnega mlečka vsak dan večja in da je čedalje več rednih uživancev in zagovornikov tega čudovitega daru prirode.

Mnogi čebelarji imajo že svoje stalne odjemalce kar na domu. Soliden sloves so si pridobili tudi že nekateri preparati, s katerimi skušajo prodreti na trg razna čebelarska pa tudi nečebelarska podjetja. Skratka, matični mleček je postal predmet široke potrošnje. To pa nas čebelarje obvezuje, da ga pridelamo v zadostnih količinah in da je blago res prvovrstno, učinkovito in poceni. Oboje nam lahko zagotovi le redno cepljenje in praznjenje matičnikov.

Čebelarje, ki so ga že ali pa ga še nameravajo pridobivati, pa je treba opozoriti na veliko nevarnost raznih bolezni, ki se nujno porajajo v zvezi z njegovim pridobivanjem.

Leta 1961 smo pri Zavodu za čebelarstvo na obratu Vikrče pridobili okoli 22 kilogramov matičnega mlečka, in sicer v AŽ-panjih in v panjih z nakla-

dami. Jemanje mlečka smo pravočasno zaključili in storili tudi vse ostalo, da smo zazimili družine z mlado živaljo, sicer srednje močne, toda po ocenah inventurne ter strokovne komisije so bile za prezimitev sposobne. Tudi zima je bila dokaj ugodna. Vendar so bili padci katastrofalni. Poudariti moram, da ni bilo nobene razlike med AŽ-panji v čebelnjaku in LR-panji na stožičih. Zanimivo je tudi, da so družine padale oziroma hitro slabele predvsem spomladi po prvem trebljenju.

Prav tako je bilo tudi na ostalih obratih, kjer so pridobivali matični mleček.

Veterinarska služba je ugotovila močno nose mavost pri vseh in pršičavost pri 80 % poslanih vzorcev. Vzrok za tako stanje smo naprtili dejstvu, da so čebele nakupili in pripeljali z vseh mogočih vetrov. S takimi nepravilnimi zaključki pa nismo delali krivice le čebelarjem, ki so nam prodajali pretežno zdrave čebele, temveč smo povzročili ponovno katastrofo spomladi 1965. leta. Prejšnje leto smo namreč na obratu Vikrče pridelali za Agromel okrog 30 kilogramov matičnega mlečka. Ponoven katastrofalen padec in ponovni pozitivni rezultati veterinarskih pregledov tako na nose mo kakor tudi na pršičavost so nas primorali, da smo začeli iskati vzrok za pojav bolezni s takimi poraznimi posledicami tam, kjer je bil — v intenzivnem pridobivanju matičnega mlečka.

Zakaj? Znano je, da potrebujeta tako povzročitelj nose me kakor tudi pršičavosti za svoj razvoj predvsem čas. Z drugimi besedami: potrebno je, da živi okužena čebela tako dolgo, da imajo zajedalci v njej dovolj časa, da se razmnože v taki meri, da ne povzročijo samo njeno smrt, ampak jo napravijo za odlično okuževalko svoje okolice. Okuževalke so torej predvsem čebele, ki dolgo žive. Zato je najboljša naravna obramba proti nose mavosti in pršičavosti hitro odmiranje starih čebel oziroma hitro pomlajevanje družine. To pa je pogojeno z intenzivnim trošenjem življenjske sile bodisi v panju s hranjenjem zalege ali pa na paši z nabiranjem medicīne. Znano je namreč staro čebelarstvo pravilo: če se hočeš iznebiti nose me, pelji čebele v hojevo pašo.

Precej kratka življenjska doba čebele v sezoni je torej najboljša naravna obramba proti nose mi in pršičavosti. Drugače je seveda v zimskem času. Zato nastaja praktična škoda zaradi teh bolezni le spomladi.

Tako je v naravnem življenju čebelje družine. Povsem drugače pa je v družini, ki je dalj časa brezmatična, kar se mora zgoditi pri pridobivanju matičnega mlečka. Brezmatično stanje čebele namreč silno poleni: ni jim treba skrbeti za zalego, ne ljubi se jim donašati medicīno in obnožino, zelo nerade potijo vosek, le izločanje mlečka jih nekoliko oslabi. Na ta način se seveda tudi ne izčrpajo in namesto 5—6 tednov žive 2—3 mesece ali pa še dalj, dokler pač jemljemo mleček. S tem so dani vsi pogoji, da se zajedalci v čebeli razvijajo in namnože v taki meri, da resno ogrožajo z okužbo vso svojo okolico. Njihov razvoj pospešuje tudi optimalna temperatura, ki vlada v družini, česar pa pozimi ni.

Pridobivanje matičnega mlečka zahteva tudi vsakodnevno poseganje v panje. Dodajanje zalege oziroma čebel, cepljenje, menjava satja in druga opravila nudijo nešteto možnosti, da bolezen prenesemo na druge družine in v druge panje.

In kako se okužbe obvarujemo?

Predvsem je treba najstrože upoštevati navodila, ki veljajo zoper širjenje kužnih bolezni. Proizvodne t. j. brezmatične družine morajo biti strogo ločene od ostalih čebel. Dodajati jim moramo čim bolj pogosto mlado zalego ter na ta način čebele bolj zaposliti in družine pomlajevati. Poleg navedenega pa naj čebelar, ki pridobiva mleček, nujno upošteva še tale navodila:

1. Nobena družina, iz katere smo pridobivali matični mleček, ne sme v zimo.

2. Nobenega sata, ki je bil v taki družini, ne smemo uporabljati v kakem drugem panju za ponovno naselitev. Sate je treba prekuhati, panje pa temeljito razkužiti.

3. Ne uporabljajmo istega orodja pri pridobivanju matičnega mlečka in pri oskrbi ostalih čebel.

4. Vse čebele moramo uničiti in zakopati takoj potem, ko smo jim zadnji-krat odvzeli matični mleček.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V MARCU

JOZE RIHAR

Letošnja zima je bila v primerjavi s preteklima dvema do začetka februarja, ko to pišem, za čebele razmeroma mila in ugodna. Računamo lahko, da poraba hrane ni bila prevelika. V januarju so se čebele večinoma spreletele in otrebile. V marcu moramo računati kot običajno z nestalnim vremenom. Čakati moramo na lepe dni, ko bomo uredili vse potrebno. Po izletavanju in vedenju čebel na panjevem žrelu smo že pri prejšnjih opazovanjih presodili, katere družine so v redu, označili pa smo si sumljive. Te nas predvsem zanimajo v zgodnji pomladi. Pregledati moramo njihovo zalego, zalogo hrane ter zdravstveno stanje. Lepega dne, ko je v senci vsaj 12° C, pregledamo na hitro tiste družine, ki jih sumimo, da so brezmatične, lačne, bolne ali ki sicer kažejo nenavadne znake. Pregledamo le take panje, drugih brez potrebe ne odpiramo. Če ugotovimo, da se je panj iz tega ali onega vzroka izpraznil ali da je družina padla, mu zamašimo žrelo ter ga takoj ali ob prvi priložnosti izpraznimo ter očistimo. Napačno bi bilo, če bi izpraznjeni panj tuje čebele ropale. Na čebelnjaku bi se utegnil razpasti tihi rop.

V tem času ima vsaka normalna družina zalego, ki mora biti na sklenjenih ploskvah. Brezmatični še živalni družini dodamo prašilček z rezervno matico, če ga imamo, ali pa jo pridružimo normalni. Družine z grbasto zalego razderemo. Čebele ometemo pred ostale panje, da se vanje izprosijo, satje pa razdelimo po panjih, shranimo ali prekuhamo, če je grdo. Če najdemo v plo-dišču grde, iz tega ali onega vzroka neustrezne sate, jih odstranimo, da jih matica ne bi zaleгла. Sicer pa smo morali take sate že jeseni pred zazimljenjem odstraniti.

Pomnimo, da porabijo čebele v marcu dosti hrane. Računati moramo, da je obstoj družine in zalege odvisen le od zaloge v satju. Če nastopi mrzlo in deževno vreme, je družina ogrožena. V spomladanskih mesecih marec—maj pade največ družin zaradi lakote. Če smo pri bežnem pregledu našli pre-

majhno zalogo hrane, krmimo običajno s sladkorno raztopino. 10 kg sladkorja raztopimo v 6—7 litrih vode. Če čebele raztopino hitro sprejmejo, je vse v redu. Če ne, raztopino odvzamemo in krmimo s sladkornim testom ali pogačami. Pogačo položimo v AŽ-panju na matično rešetko, v nakladah pa na satnike pod vmesni pokrov. V obeh panjih pride klaja v neposredni stik s čebelami.

Če v naravi ni cvetnega prahu, krmimo družine z beljakovinskimi nadomestki. Navodila o tem so bila objavljena v »Slov. čebelarju« in v čebelarskih knjigah. V večini naših krajev pa to krmljenje ni potrebno, ker najdejo čebele na vrbah, resi in na drugih zgodnjih cvetlicah po navadi dovolj cvetnega prahu. Ob pregledu očistimo panjevo dno drobirja in mrtvic, po pregledu pa ga zopet toplo odenemo. Sezona je pred durmi. Zato popravimo še to in ono, skuhamo voščine in si priskrbimo satnice.

SODOBNA ZNANOST O ČEBELAH

EDI SENEGACNIK

Motijo se tisti, ki menijo, da je čebelarstvo zastarela kmetijska panoga, ki nima nobene zveze s sodobno znanostjo. Že zdavnaj so minili časi, ko si je marsikdo predstavljal čebelarja kot starega očanca, ki sedi s pipo v ustih pred čebelnjakom in ves zaverovan občuduje svoje čebele. V zadnjih dveh desetletjih je tudi čebelarska znanost neverjetno napredovala. Čebelje življenje so začeli temeljito proučevati ne samo čebelarski znanstveniki, ampak tudi biologi, entomologi, biokemiki, botaniki in še drugi. Znana angleška čebelarska znanstvenica dr. Eva Crane piše v predzadnji številki angleške čebelarske revije »Bee World« o tem takole:

»Čebelarstvo, zlasti pa njegovo znanstveno proučevanje, doživlja zadnja leta zares razburljive čase. Leta 1851 je Langstroth s svojim spoznanjem o čebeljem prostoru in njegovi praktični uporabi povzročil v čebelarskem svetu pravcato revolucijo. Danes bi kaj takega ne pomenilo prav nič v primeri z dognanji, ki jih mimo čebelarstva ugotavljajo entomologi, kemiki, biologi in botaniki. Ne glede na to, ali so njihova dognanja v zvezi s čebelarstvom ali ne, je vendar važno, da jih čebelarji poznajo, če hočejo temeljiteje poznati življenje čebelje družine in imeti od tega tudi praktične koristi.«

Preteklo poletje so bile v Angliji tri konference znanstvenikov. Sledile so si kar po vrsti in vse so skušale osvetliti sodobno znanstveno dogajanje in objaviti tudi njegove izsledke. 6. in 7. julija je bil v Londonu II. mednarodni simpozij o opravevanju. Temu je sledil XII. mednarodni kongres entomologov, ki je trajal od 8. do 16. julija. 17. julija pa se je začela v Yorkshiru III. konferenca Britanskega znanstvenega društva.

Najprej so razpravljali o osnovnih principih, ki vplivajo na vedenje čebelje družine. Prispevki, ki so jih poslali entomološkemu kongresu, dokazujejo, kako je pri raziskovanju pomagal primerjalni študij različnih socialnih žuželk. Edino tak študij lahko pogosto odgovori na problem, ki ga ne more rešiti proučevanje ene same vrste. Za nove ugotovitve pa se moramo zahvaliti predvsem izpopolnjenim kemijskim in biokemijskim metodam, zlasti različnim

kromatografskim postopkom. Dokazali so, da so osnovni principi čebeljega vedenja kemijskega izvora.

Vse to je v zvezi z drugim važnim razvojem. Znanstveniki namreč znova ugotavljajo, da proizvajajo čebele vedno več snovi in ne samo med in vosek. Nekatere od teh so biološko učinkovite. Vsebujejo jih izločki različnih žlez ali pa jih najdemo v snoveh, kot je na primer obnožina, ki jo čebele nabirajo in potem predehujejo. Zdaj so te snovi temeljito preštudirali v mnogih deželah in tudi določili njihove glavne sestavine: 9 — oksodek — 2 — enoično kislino v čeljustnih žlezah matice; 10 — hidroksidek — 2 — enoično kislino v čeljustnih žlezah čebel, od koder preide v izloček golšne žleze in postane tako sestavina matičjega mlečka; geraniol je v izločkih vohalnih žlez; izo-amil acetat je v tako imenovanem »alarmnem« vonju, ki ga izpareva čebelji strup. Iz trebušnih žlez se izloča vosek. O vseh teh snoveh so razpravljali na konferenci Britanskega znanstvenega društva. Čeljustne žleze, ki so jih pred desetimi leti imeli za manj važne, so postale sedaj najpomembnejše: proizvajajo namreč več snovi, med temi tudi tisto, ki privlači trote pri parjenju deviške matice. Ta snov tudi preprečuje, da bi si čebele v normalni družini, ki že ima svojo matico, vzporedile drugo ali da bi se jim razvili jajčniki. V prejšnjih časih (in to ni tako daleč!) so imenovali to matičjo snov ali substanco. Nato je sledilo še nešteto drugih zamotanih preiskav in dr. Callow je v svojem predavanju potem povedal, da je odkril še 14 novih snovi.

Entomologom se je posrečilo vzrediti tudi druge žuželke in jih uporabiti pri opravevanju. Tu ne gre torej samo za vrsto žuželk »Apis« in za tropsko neželato čebelo. Te žuželke so namreč prav tako sposobne opravevati nekatere rastline. Na simpoziju, kjer so razpravljali o opravevanju, so govorili o teh žuželkah. Semkaj sodijo socialno živeči čmrlji in samotarka »alkali« in še neke druge žuželke. Entomologi pravijo, da je na voljo za opravevanje 20.000 vrst različnih žuželk, ki jih lahko izbiramo, pač po njihovi učinkovitosti pri opravevanju posameznih rastlin.

Na konferenci Britanskega znanstvenega društva je predaval tudi dr. R. A. Morse o zadnjih raziskavanjih na univerzi v Cornellu. Na filmu je pokazal poskuse dr. Garyja. Oplojevali so matice, ki so bile privezane s tenkimi nitkami, tako da niso mogle letati po svoji volji. Dokazal je, da privlačijo trote s posebno snovjo, ki smo jo že omenili: to je 9-oksodek — 2-enoična kislina. Drugi film je pokazal poseben aparat, s katerim je jemal dr. Morse s svojimi sodelavci čebelji strup. Tretji je prikazoval čebelji roj na veji. Zanimivo je, da roj ne začne graditi satja, dokler je svetloba premočna. Šele ko se svetlost zniža, začne graditi in potem gradi dalje, svetlobna moč potem ni več važna. Pri divjih rojih prav lahko opazimo, kako je satje zgrajeno pod listi. Dr. Morse je delal poskuse tudi s paketnimi čebelami. Spustil jih je iz zabojčka, njihovo matičnico z matico pa je pritrdil na steber, ki je bil zabit v zemljo. Vse čebele so se zbrale na stebru, potem pa so po določenem času odletele. Ker roj ni imel matice, so se vrnile k njej. Če je v tem trenutku, ko so se vračale in posedale, odnesel matičnico z matico proč od stebra, mu je sledil ves roj, kamorkoli je odšel z matico.

Na kosilu so imeli znanstveniki ta dan visokega častnega gosta. To je bil J. E. Ramsden, angleški vojni minister, ki je navdušen čebelar. Čebelarstvo

ga je zamikalo prav na poročni dan, ko je našel svojega tasta pri čebelah. V hiši je bilo ta dan preveč hrupa in nemira, zato se je hotel tast umakniti za nekaj minut k čebelah. Tu ga je našel njegov zet. Čebelarski znanstveniki so se dobro zavedali, kakšnega gosta imajo v svoji sredi. Zato mu je dr. Eva Crane podarila kopijo dveh slik s starim rokopisom, ki opisuje vojne stroje iz leta 1326. Ta rokopis je zdaj v cerkveni knjižnici v Oxfordu. Prva slika prikazuje mlinu na veter podobno napravo, ki meče koše čebel v oblegano trdnjavo. Druga pa kaže osuplost lokostrelcev v trdnjavi, ko padajo koši na njihove glave.

Dr. K. M. Rudall in Mr. W. Ketchington z biofizikalnega oddelka univerze Leeds sta poročala o svojih raziskavanjih. Opazovala sta izločanje svile pri žrkah, zlasti pri čmrljih, in izločanje voska pri čebelah. Z mnogimi elektronskimi mikrofotografiji sta pokazala izločanje voska v voskovnih žlezah. Razločno se je videlo, kako so voskovne žleze polne voščenih vlaken, od katerih je bilo vsako približno milijoninko milimetra debelo. Ta vlakna je bilo moč videti tudi v epiteliju spodaj. Bila so zvita v klobčič med celičnimi opnami in segala v celice.

Dr. J. Palmer je pokazal potem, kako odvezemajo čebelji strup, dr. S. A. Barker s kemičnega inštituta univerze Birmingham pa je opisal svoje poskuse s čebeljim strupom v zvezi z revmatizmu podobnim vnetjem sklepov. Sinovialna tekočina vsebuje hialuronsko kislino. Plast njenih molekul, ki so zapleteno sestavljene, tvori neke vrste blazinico med pregibajočimi se sklepi, na primer pri kolenu. Pri revmatoidnem artritisu se te molekule razkroje v krajše enote in sinovialna tekočina izgubi potem svoje »mazalne« lastnosti. Posledice tega bolniki zelo dobro poznajo. Dr. Barker je ugotovil, da hialuronidaza v čebeljem strupu razkroja hialuronsko kislino v manjše molekule. Hialuronidaza se uporablja v metodi, s katero lahko določajo stopnjo in resnost revmatoidnega artritisa pri bolniku. Nasprotno s to svojo ugotovitvijo pa pravi dr. Barker, da hialuronidaza v neki meri celo varuje pred razkrojem hialuronidaznih molekul, kar je značilno za revmatoidni artritis. Pripominja pa, da mehanizma tega učinka še ni moč razumeti.

Dr. J. H. Merz je opisal, kako je meril aromo medu s plinsko kromatografijo. Poudaril je, da povzročajo neprijetno aromo medu tiste sestavine, ki imajo visoko tališče. Sestavine z nizkim tališčem imajo pa prijeten vonj.

Dr. R. K. Callow z Narodnega inštituta za medicinska raziskavanja, ki je tudi predsednik Britanskega znanstvenega društva, je imel zaključno predavanje. V njem je podčrtal velik pomen kemijskih preiskav žleznih izločkov pri čebelah. Te preiskave je delal s svojimi sodelavci, biološke učinke pa je potem študiral dr. C. G. Butler s svojimi sodelavci. Dr. Callow je obenem z dr. Clapmanom in dr. Patonom odkril še 14 drugih sestavin v čeljustnih žlezah matice in našel sledi še 18 drugih.

Mladi francoski znanstvenik Pierre Lavie pa je zbudil v znanstvenem in laičnem svetu veliko pozornost s svojo doktorsko disertacijo o antibiotikih, ki jih je odkril na čebeljem telesu, v medu, v obnožini, zadelavini in v matičjem mlečku. Prav gotovo bo sodobna znanost v bližnji prihodnosti pojasnila marsikaj, kar se nam zdi danes še vedno skrivnostno in neznano v življenju teh čudovitih žuželk. O ugotovitvah dr. Lavie-ja bomo poročali v prihodnji številki.

AMERIŠKI PANJ IN PODNEBNE RAZMERE V SLOVENIJI

IVAN RAK

V našem listu in v naši čebelarški literaturi sploh pogosto beremo, da ameriški panj ni za slovenske podnebne razmere. Te trditve so se med čebelarji razširile kot popevke med mladino.

Pripominjam, da ne gre pri njih za vpliv klime na naše pašne razmere (o teh bomo glede amerikanca govorili v članku »Ameriški panj in slovenske pašne razmere«). Te so pač take, kakršne so, in vzrok, da so razmeroma slabe, ni klima, temveč struktura rastlinstva. Te trditve se nanašajo izključno na naše posebne klimatske ali recimo raje podnebne razmere, ki naj bi bile med vzroki, da se ameriški panj pri nas ne bi mogel širiti. Klima je povprečno vreme. Beseda je grškega izvora in pomeni »nagib« sončnih žarkov. Prvotno so namreč mislili, da je podnebje na zemlji odvisno od nagiba sončnih žarkov.

Naše podnebne razmere nekateri kaj čudno opisujejo. Naš čebelar to bere in ker objavlja to naše strokovno glasilo, zanj to drži. Smatram, da tak način pisanja ni pravilen. Kaj mislim s tem? Če imamo npr. v Sloveniji dvakrat toliko padavin kot v ostalih pokrajinah države, ni prav, če zapišemo, da jih imamo trikrat toliko. Slovenija ima povprečno 1500 mm padavin (povprečje predvojnih okrajev za daljše obdobje je 1207 mm) in zato ne smemo zapisati 1800 mm.

Pa pustimo to ob strani in pogledjmo, kaj vpliva na podnebje pri nas in kaj daje Sloveniji tako značilen položaj, da bi bilo čebelarjenje v amerikancih nemogoče.

Toplotne spremembe — nihanje toplote v kratkih obdobjih (po vročini nagle plohe, razlike v temperaturi podnevi in ponoči, poleti in pozimi) nimajo na način čebelarjenja bistvenega vpliva. Tistim pa, ki bi to trdili, lahko povem, da so v svetu pokrajine, kjer čebelarijo v amerikancih, pa imajo v tem pogledu še mnogo neugodnejše pogoje kot Slovenija. V Slovenskem čebelarju letnik 1960 str. 265 je npr. lepa slika amerikancev in pod njo piše: »Malo čebelje naselje za žico ob ozkotirni železniški progi blizu Igala pri Hercegovnem v Boki Kotorski. Tu je poleti silno vroče, jeseni in do aprila pa dežuje kot nikjer v Evropi. Razmere za čebelarjenje niso posebno ugodne.« (Foto Adamič.)

Da bi bili tu pogoji za čebelarjenje v amerikancih po naših kriterijih nemogoči — ni treba poudarjati!

Zračna vlaga nima pri čebelarjenju na prostem vplivati na ničesar. O njej vemo, da dolgo zadržuje megle, kar lahko vpliva na medenje, toda še bolj v pozitivnem smislu. Sicer pa tudi v tem pogledu nismo dežela z najslabšimi pogoji.

Dolga sušna obdobja in hude vročine vplivajo bolj na medenje, ne pa na način čebelarjenja.

Močni vetrovi so za ameriški način čebelarjenja na vsak način bolj neprimerni kot za čebelarjenje v čebelnjakih. Sicer pa je treba postaviti čebelnjak ali na prostem stoječe panje v čimbolj zavetno lego. Ugotovimo

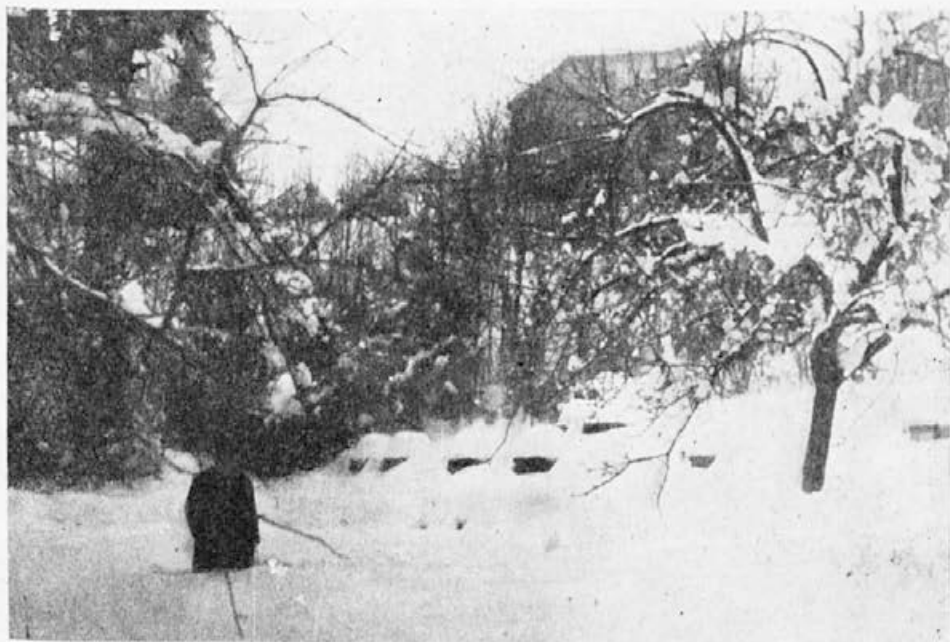
pa lahko, da čebelarijo v amerikancih v še bolj vetrovnih legah, kot je Slovenija, in to v naši državi in drugje po svetu.

Dolge, ostre zime so seveda zelo nepovoljne za prezimovanje in za čebelarje nezaželeni. Ne moremo pa trditi, da bi zaradi tega ne mogli čebelariti v amerikancih. Na prezimljanje močnih družin z zadostno količino primerne hrane ostrost in dolgotrajnost zime ne more bistveno drugače vplivati pri amerikancih kot pri listovnih panjih v čebeljakih. Če bi dolge in ostre zime res onemogočale čebelarjenje na ameriški način, si težko zamisljamo čebelarjenje v Rusiji, ki jo je ameriški panj naravnost preplavil.

Zdaj nam ostane le činitelj, ki naj odločilno vpliva na podnebje. Na tega mislijo pretežno vsi tisti, ki pišejo o nepovoljnih slovenskih podnebnih razmerah glede panja z nakladami. To je količina padavin. O tem pa malo obširneje.

Količine padavin v Sloveniji se gibljejo od okrog 700—800 mm (okolica Lendave, Ljutomera in Murske Sobote) pa preko srednjih množin 1000 do 1200 mm (Krško, Slov. Gradec, Slov. Konjice, Šmarje, Celje, Brežice) pa do onih večjih množin okrog 1400 mm (Gornji grad, Kamnik, Kranj, Škofja Loka, Crnomelj, Kočevje) oziroma do 1700 mm (okolica Logatca). Višji predeli Pohorja, Okrešelj, Karavanke itd., kjer je padavin okrog 2000 mm, pa za čebelarstvo, posebno za stalna stojišča, ne prihajajo v poštev.

Pa si oglejmo še nekatere države, kjer čebelarijo v amerikancih. Ne naštevam krajev z izredno majhno količino padavin, ker sem mnenja, da tu

Pogled na 55 LR-panjev, ki so skoro vsi pokriti s snegom (5. II. 1965)

ne more obstajati niti rastlinstvo (osrednja Azija, nekateri kraji v ZDA — Dolnji Colorado, Stenjak — Arica v Čilu, kjer so bili naši nogometaši).

Severna Amerika ima ob obali 1500 mm padavin. Njih množina se manjša proti notranjosti. V Kanadi je ob Tihem oceanu preko 2500 mm, ob Atlantiku pa 1200 mm, a v notranjosti ponekod le okrog 400 mm padavin. Brazilija ima okrog 1000 mm (na zapadu do 2000 mm, na severovzhodu brazilskega visokogorja pa ponekod le 500 mm), Argentina 500—800 mm. V novi Zelandiji je v zapadnem delu 500 do več tisoč mm, v vzhodnem pa 500 do 1000 mm padavin. V SSSR je mnogo padavin ob obali Črnega morja in v Zakavkazu (tudi preko 2000 mm), v evropskem delu pa le 600 mm, proti Sibiriji pa še manj. Belgija ima 800—1500 mm, Avstrija 800—1800 mm, Francija preko 800 mm, Grčija 500—1500 mm, Italija na severu tudi do 2000 mm, na jugu le do 500 mm. Poljska 600—1000 mm, Anglija na zapadu in severu okrog 1300 mm, na vzhodu le do 700 mm, dočim je na Skotskem več padavin.

Kaj lahko zaključimo iz tega razmeroma dolgega naštevanja? Ameriški panj je razširjen v pokrajinah, ki imajo mnogo več, pa tudi mnogo manj padavin, kot jih ima Slovenija. Množina padavin nikjer ni odločala, kakšnega sistema panja se bodo oprijeli — povsod so izbrali pač najprimernejšega.

Ko bi bila množina padavin odločilna na izbiro načina čebelarjenja, bi npr. v našem Prekmurju lahko čebelarili v amerikancih, na Notranjskem pa bi bile razmere boljše za listovni panj. Nihče ne bo kaj takega trdil.

Pogled na isto stojišče dne 10. marca 1963

S tem člankom zavračam vse trditve, da ameriški panj ni za slovenske podnebne razmere. Z njim se zaenkrat ne dotikam s tem tesno povezanih vprašanj, o katerih želim spregovoriti še posebej, zlasti o neprimernosti amerikanca za prevažanje, o škodi povzročeni z razstavljanjem ameriških panjev na prostem itd.

Vabim čebelarje k stvarni razpravi v listu, k osebnim dopisovanjem ali k razpravljanju na naših javnih sestankih. Trdim, da je to nujno in za bodoči razvoj našega čebelarstva potrebno.

ALI VPLIVAJO UMETNA GNOJILA NA MEDENJE AJDE?

FRANCEK SIVIC

Lanska 9. številka Slovenskega čebelarja je prinesla na ovitku kratko obvestilo uprave KPC Jable, da je bilo jeseni zasejanih več površin s preizkušeno semensko ajdo. O tem, kako so se poizkusi obnesli in zlasti če je ajda medila tako kakor v krajih, od koder je seme prišlo, uprava do danes še ni nič sporočila. Ko sem bral to obvestilo, sem se spomnil zanimivega primera, o katerem mi je pripovedoval neki kmet in čebelar iz okolice Janč. Posejal je namreč ajdo na gozdni površini, kjer je bil lubadar predhodno uničil del smrekove kulture. Ajda je lepo vzkalila, se razrastla in se razcvetela. Zdaj je mož presenečen opazil, da je čebelji obisk na tej njivici znatno večji kakor na ostalih poljskih površinah, kjer je bil tudi zasejal ajdo. Zlasti končni rezultat je bil zanimiv, saj je čebelar takrat celo natočil nekaj ajdovca, česar si sicer že vrsto let nazaj ni mogel privoščiti.

Kadar pišemo o problemu ajde, navajamo tri poglavitne vzroke, zaradi katerih zadnjih dvajset let medenje tako trdovratno usiha, da ajdovega medu več ni.

Ti so: neugodno vreme, neprimerno seme in umetna gnojila. Zgornji poizkus pravzaprav ni noben poizkus. Saj tisti čebelar ni posejal ajde na gozdni površini zato, da bi opazoval, če bo medilo tam morda drugače kakor na polju, temveč kratko in malo zato, da bi po lubadarju nastala poseka ne ostala popolnoma neizkoriščena. Seme, ki ga je posejal v gozdu, je bilo isto kakor na polju, pa tudi vreme je bilo v obeh primerih enako ugodno. Krivca moramo zato iskati pri tretjem faktorju medjenja — pri umetnih gnojilih. Gozdna tla za razliko od poljedelskih še niso »okužena«, če smem tako reči, po raznih umetnih gnojilih, insekticidih ali herbicidih, ki se vse bolj uporabljajo v naprednem poljedelstvu. Ta primer nas zato opozarja, da bi bilo treba pri nadaljnjih poizkusih s semensko ajdo v večji meri upoštevati tudi tla, na katera jo sejemo in ne le izvor semena. Dobiti taka deviška tla danes ni nikak problem, saj se marsikje v Sloveniji zadnja leta poljedelske površine znatno širijo na račun manj produktivnih gozdov. Čebelarske in kmetijske organizacije, ki preizkušajo semensko ajdo, naj bi se pozanimale za ta poljedelstvu namenjena gozdna tla in na njih izbrale več poizkusnih površin. Prepričan sem, da bi kmalu odkrili kaj zanimivega. Morda pa bi že dokončno odgovorili na vprašanje, zakaj pri nas ajda ne medí več.

ZAVAROVANJE ČEBEL PO NOVEM ZAVAROVALNEM SISTEMU

STANE PETELIN

Letos se je moralo tudi zavarovanje čebel temeljito spremeniti. Novi zakon o zavarovalnicah in zavarovalnih skupnostih ter predpisi, ki veljajo od 1. januarja 1965, naravnost naročajo čebelarским organizacijam, da ustanovijo svojo obliko zavarovanja pri zavarovalnicah v SRS.

Zdi se mi, da bo prav, če pregledamo na kratko zgodovino zavarovanja čebel v naši republici. Potem bomo lažje presodili, ali zasluži taka zaščita čebelarjev vsestransko podporo ali pa sploh ne kaže, da bi postala zanesljiva oblika družbene dejavnosti. Dolžnost zavarovalnih skupnosti je namreč tudi ta, da morajo zavarovati našega delovnega človeka in njegovo delo, pa naj si bo to v industriji, v kmetijstvu ali kje drugje. Naša skupnost se mora vsak dan bolj zavedati pomena čebel pri opravevanju rastlin. To je ogromna korist, ki jo opravljajo čebele v našem narodnem gospodarstvu. Zato je treba to izredno važno kmetijsko panogo zavarovati in ji pomagati, kjerkoli se le da. Res ne bi bilo prav, ko bi zavarovalnice drugače gledale na zavarovanje teh izredno koristnih in za našo skupnost nepogrešljivih žuželk. Prav pa tudi ne bi bilo, da bi čebelarji brezbrizno gledali na zavarovanje ali bili celo proti njemu. Tako gledanje bi bilo prav gotovo škodljivo. Poglejmo, kakšno je bilo v preteklih 14 letih zavarovanje čebel glede na premijo in kakšno škodo je izplačala zavarovalnica čebelarjem:

Leto	Zavar. družin	Premija	Škode	%
1951	8.270	175.000	175.000	100
1952	10.595	248.000	205.000	85
1953	11.275	442.000	284.000	64
1954	12.876	574.000	392.000	68
1955	12.896	659.000	614.000	95
1956	15.194	776.000	701.000	90
1957	14.516	957.000	905.000	96
1958	14.904	962.000	853.000	89
1959	11.927	1.248.000	797.000	64
1960	9.952	1.145.000	579.000	50
1961	9.227	1.169.000	271.000	25
1962	7.646	949.000	557.000	57
1963	6.210	1.355.000	2.641.000	196
1964	6.345	1.568.000	450.000	27
Skupaj v 14 letih		12.203.000	9.204.000	75

Če pogledamo to razpredelnico, prav lahko ugotovimo, da je vrnila zavarovalnica čebelarjem kar devet milijonov od dvanajstih, ki so jih bili že vplačali kot zavarovalnino. Poleg tega pa je zavarovalnica plačala za zdravljenje čebel, preglede čebeljih družin in za ugotavljanje bolezni ter za njihovo preprečevanje iz istega sklada 946.764 din. Zaradi nekajkratne reorganizacije

zavarovalne službe je padlo tudi število zavarovanih čebeljih družin. Nprestano so se menjavali načini zavarovanja in tudi premije. Čebelarji so zato izgubili vso svojo dobro voljo, da bi čebelje družine še nadalje zavarovali. V čebelarstvu Radovljica je bilo zavarovanje čebel že tako urejeno, da skoro ni bilo čebelarja, ki bi ne imel zavarovanih čebel. Tu smo bili torej že skoraj na cilju. Pri zavarovanju čebel smo raztegnili svoje varstvo tako, da nismo zavarovali čebeljih družin samo proti nenadnemu poginu ali zasilnemu uničenju, ampak smo mu priključili še zdravstveno zavarovanje čebel. Poglejmo zdaj, kako gledajo zavarovalni zavodi na zavarovanje čebel s te strani. K milijardam premij, ki jih pobirajo zavarovalnice, prispeva zavarovanje čebel zelo malo. Pogosto je zavarovanje čebel v pravo breme terenskim organom, ki so močno zaposleni z obilico bolj donosnih poslov, ko gre mnogokrat za premijo več milijonov ali vsaj stotisočev. Naše zavarovanje čebel je staro že 14 let. Začeli smo ga brez vsakih praktičnih izkušenj in do danes smo ga tako izpolnili, da sodi že med najbolj urejene in napredne v Evropi. Prva leta so bili čebelarji nezaupljivi in so se obotavljali, da bi zavarovali čebele. Prišlo je tudi do zlorab. Danes imamo pri tem že izkušnje, ki so skoraj vse pozitivne. Zato bi bil vsak negativen odnos do zavarovanja čebel neumesten. Prav bi bilo, ko bi čebelarji zavarovali svoje čebele kolektivno prek svojih organizacij in pod pokroviteljstvom zavarovalnic. Te bodo s svojimi skladi bdele nad celotno organizacijo zavarovanja čebel. Tako bi tudi katastrofalna leta, ki večkrat nastopajo v večjih ali manjših presledkih, tako močno ne prizadela našega čebelarstva (leta 1951, 1957, 1965). Novi sistem zavarovanja upošteva tudi čebelarstvo, vendar pa so v zveznem merilu določene tako visoke premije, da so popolnoma nesprijemljive, če primerjamo vrednost čebelje družine in panja ter tveganja, ki mu je panj izpostavljen. Osnovni prispevek sicer ni močno povečan, pač pa so povišale zavarovalnice prispevke za svoje stroške, ker pač naraščajo cene vsem drugim storitvam in ne samo zavarovalnim. Edini izhod iz te zagate je kolektivno zavarovanje čebel v čebelarski organizaciji, ker bodo imele pri tem zavarovalnice manj dela in se bo zato zavarovanje lahko pocenilo, saj bodo čebelarji zavarovali čebele skupno na eni sami polici.

Poglejmo, kakšne bodo premije v bodoče, če bodo čebelarji skupinsko zavarovali svoje čebele prek svojih čebelarskih organizacij.

Panj z vsebino vreden 10.000 din	Premija v bodoče	Premija do sedaj
Brez prevozov	okrog 60	100
Prevoz po republiki	okrog 150	200
Prevoz izven republike	okrog 200	300

Če pa zavarujemo čebele posamezno, bomo plačali približno takole premijo:

	v bodoče	do sedaj
najmanj	517	100
največ	571	500

Ti pogoji so kar ugodni. Čebelarska organizacija bo v bodoče sama strokovno ocenjevala škodo in na njen predlog bo zavarovalnica tudi izplačala povzročeno škodo. Organizacija bo v svojem lastnem interesu nadzorovala

zdravje čebel v vsem svojem okolišu in skrbela za primeren pouk, tako da bodo čebelarji že sami s pravnimi biološkimi posegi v življenje čebeljih družin preprečevali bolezni. Zavarovalna služba pa bo dajala za to potrebna sredstva iz sklada za preprečevanje bolezni in nesreč.

Če ne bosta čebelarstva organizacija in zavarovalna služba našli skupne poti, grozi nevarnost, da se bo število zavarovalnih čebeljih družin še bolj znižalo. Svoje čebele bo zavaroval le tisti, ki bo z veliko verjetnostjo pričakoval nesrečo.

Tako bi bili vsi napor, ki smo jih vložili doslej v organizacijo zavarovanja čebel, brezuspešni. Zdaj je na čebelarjih, da o tem odločajo.

Op. ured.: Doslej so bile zavarovalne premije tako visoke, da čebelarji prav zato niso hoteli zavarovati svojih čebel, zlasti tisti ne, ki so imeli velike stroške s prevažanjem in je bil ravno njih riziko največji. Po novem zavarovanju, ki se je znatno pocenilo, bo stvar drugačna. Prav verjetno je, da bo večina čebelarjev zavarovala svoje čebele.

ČEBELARSTVO NI DONOSNA TOVARNA

LOJZE JANZEKOVIC

Marsikak čebelar je bil prepričan, da bo pri čebelah obogatel, zato je moral čebele že po nekaj letih opustiti. Takih ljudi k čebelah ni pripeljala nobena ljubezen, pač pa pohlep po bajnih zaslužkih, ker so videli pri čebelarju nekaj polnih posod medu. Pri tem so zlasti čebelarji z velikim številom panjev računali na to, da bodo sami nekakšni poslovođji ali še kaj več, njihove čebele pa bodo opravljali pomočniki-čebelarji. V naši državi ni čebelarstva s tujo delovno močjo, ker pač nimamo ameriške paše. Zato gredo že po nekaj letih taka čebelarstva v likvidacijo, pa naj bo to poedinec, čegojevec ali pa Agromel. Dobro vemo, zlasti starejši čebelarji, da pri čebelah ni še nihče obogatel. Kdor si bo sam ustvaril svoje čebelarstvo v dobrih in slabih letih, ta bo tudi ostal dober čebelar. Sem sin kočarja in navaden delavec. V 30 letih sem prišel do 120 panjev; pri tem pa sem doživel več slabih letin kot pa dobrih. Čebele pa sem imel že ob pričetku čebelarjenja prav tako rad, kot jih imam danes na svoja stara leta.

Naše paše so tako problematične in nedonosne, da si nobeno čebelarstvo ne more privoščiti še posebne čebelarje in jih kot redne nameščence plačevati. Podjetni in sposobni čebelarji pa seveda ostanejo, ker delajo prav iz ljubezni do čebel in si ne računajo vsake poti ter tudi ne prejemaajo dnevnice. Njihova podjetnost se zrcali prav v tem, da imajo lepa čebelarstva in da njihove čebele oprašujejo prav tako, kot bi čebele tistih velikih čebelarstev, ki se pri nas doslej sploh niso obnesla. Čebelarim že od leta 1920. Videl sem mnoga čebelarstva, ki so šla v nič. Imel sem prijatelja, ki se je takoj navdušil za čebele, ko je videl, koliko medu sem včasih natočil. Hitro si je nabavil večje število družin. Mojega nasveta, naj začne čebelariti le z dvema družinama, ni poslušal. Bila pa sva dobra prijatelja in za vsako večje delo je prišel po mojo pomoč. Končno sem mu le povedal, da imam tudi jaz svoje čebele in

pri njih prav tako nujna opravila kot on. Kadar je prestavljal, sem mu šel vselej pomagat. Že od daleč sem videl, kako se kadi iz oken in vrat čebelnjaka. Bilo je, kot da bi žgal oglje. Bil je zamaskiran in ves potan, ker se je silno bal pikov. Vedel sem, da bo tudi on kmalu končal s svojo čebelarstvo kariero. Prišli sta dve slabi letini. Mož je imel kar velike izdatke zlasti še za tujo pomoč in tako je lepega dne prodal vse čebele. Tega je bil silno vesel, še bolj pa sem bil jaz, saj sem imel sedaj eno skrb manj. Na podoben način se je končalo tudi čebelarstvo na bližnjem državnem posestvu. Čebelar je pustil službo, ker je bil plačan po učinku. Zaradi slabe paše in nedonosnosti čebelarstva, je prejemal majhno plačo. Vodstvo tega posestva pa je bilo bolj pametno kot on. Zaradi čebel namreč ni hotelo zaiti v dolgove in v skrajni sili sem rešil njihove čebele s tem, da sem jih nakrmil za zimo. Prihodnjo pomlad pa je tudi to posestvo prodalo čebele z utemeljitvijo, da sploh niso rentabilne, če je treba plačevati čebelarstvo moč. Tudi Agromel je take moči drago plačeval. Teh je bilo zelo mnogo, le malo je manjkalo, da se nismo začeli še privatni čebelarji pri njih udinjati v službo. Zgodilo pa se je tako, kakor smo se nadejali vsi izkušeni čebelarji: čebelarstvo namreč ni tovarna, ki bi dajala stalne in zanesljive dohodke. Le tisti, ki ima zares rad čebele, ne samo ob dobrih, ampak tudi ob slabih letinah, je pravi čebelar. Na svoje telesne napore, trpljenje, na hude izkušnje in razočaranja na prevaževalskih potih kaj rad pozabi. In tudi na to, da je moral pogosto seči globoko v žep. Kam bi prišel, ko bi si moral zaračunati vsako uro in bi prejemal celo dnevniče? In tako spremlja čebele vse svoje življenje od doma tja v temne pohorske hojewe gozdove, pa spet na liške planote. To dela od svoje mladosti pa do takrat, ko zamre njegovo srce.

Tako delamo in živimo mi čebelarji. Različna čebelarska podjetja, ki so jih ustanovili po vojni pri nas v Sloveniji in drugod po državi, pa so vsa propadla. Zlasti polom Agromela je močno odjeknil ne samo med čebelarji, pač pa tudi v naši javnosti. V dnevniku Delo je zahteval neki pisec, naj pokličejo odgovorne ljudi na zatožno klop. Saj gre tu za težke milijone, ki jih je morala utrpeti naša skupnost. Ta denar bi bolje naložili kjerkoli drugje. Nismo pa še zacelili vseh ran, že snujejo nekateri ljudje ustanovitev novega čebelarskega podjetja.

ZIMSKI DAN

LEOPOLD STANEK

V vazi
na moji mizi
odlomljena je vejica
se češnje razcvetela.
Čebela,
ki prvo sonce
iz panja jo privabi,
skozi okno jo zapazi
in mi pravi:

Pomlad
bi rad pričaral
si v svojem toplém domu,
a mene si prevaral
za cvet —
in sebe:
v krog ni sklenjen živi svet,
za kazen
cvet ti zvane prazen.

ČEBELARSTVO V ROMUNIJU

L. BARAG in V. ALEKSANDRU

Na XIX. mednarodnem kongresu v Pragi leta 1965 je večina glasov odločila, naj bo prihodnji čebelarški kongres v Bukarešti leta 1965. Zdi se nam prav, da zato seznanimo naše bralce o čebelarstvu v tej sosednji deželi. Članek pa bo predvsem zanimal tiste čebelarje, ki se nameravajo udeležiti kongresa in si ogledati to zanimivo deželo.

Romunsko čebelarstvo je pravzaprav mlado. Začelo se je razvijati šele po III. kongresu romunske delavske stranke leta 1960. Na izrednem zasedanju velike narodne skupščine leta 1962. so razpravljali in poostriili vprašanja o razvoju čebelarstva na vseh državnih in zadružnih posestvih, prav tako pa pri olišnici kmetov, delavcev in uslužbencev, ki žive v mestu in na deželi. Sklenili so, da se mora število čebeljih družin v naslednjih treh ali štirih letih povečati na 1 milijon, torej za 51 % več, kakor jih je bilo leta 1962. Letni donos medu se mora povečati na 8000 ton. Poleg tega morajo imeti sadovnjaki in pa entomofilne poljedelske kulture zadostno število čebeljih družin za opraševanje. Da bi uresničili vse te načrte, so ustanovili poseben oddelek za čebelarstvo in svilarstvo. Z odbiranjem čebeljih rodov in vzrejo so prišli do izredno dobrih čebeljih družin. Poskrbeli so za napredne metode čebelarjenja in izkoristili ter izboljšali čebeljo pašo na socialističnih posestvih, pri tem pa so kar najbolj izkoriščali čebele za opraševanje poljedelskih kultur. Vsa čebelarstva so opremili s sodobnim čebelarskim orodjem, se pobrigali tudi za zdravje čebel in poskrbeli za vse potrebno. Zanimivo je, da se borba proti čebeljim škodljivcem odvija v sporazumu z veterinarsko službo in z organi kmetijskih posestev, da bi pri škropljenju sadnega drevja in različnih poljedelskih kultur zavarovali čebele pred zastrupitvijo.

Čebelarški inštitut ima štiri oddelke, od katerih opravlja vsak posebno nalogo. Prvi je namenjen vzreji matic in odbiranju čebel zanjo, drugi čebelji paši in opraševanju, tretji tehnologiji čebeljih proizvodov in četrti preiskovanju čebeljih bolezni. Imajo pa tudi oddelek za genetiko in biofiziko. Tu imajo tudi vse aparate, s katerimi lahko izkoriščajo radioaktivne izotope v znanstveno raziskovalne namene. Ta čebelarški inštitut dela v treh poskusnih centrih, ki so v pokrajinah Galac, Ploești in v Banatu. Znanstveno raziskovalnih del pa ne izvajajo samo v čebelarskih laboratorijih in v poizkusnih centrih, ampak tudi na čebelarskih šolah in v znanstvenih poljedelskih inštitutih, in sicer v Bukarešti, Jasahu, Klužu in Temišvaru. Pri uresnitvi znanstvenega tehnološkega sklada dela 8 znanstvenih delavcev s čebelarskega inštituta in 6 sodelavcev s poljedelskega inštituta. Čebelarški inštitut ima zelo dobro urejeno čebelarsko farmo s 1500 panji, ki služijo kot nekaka osnovna proizvodna postaja, kjer v velikem obsegu sortirajo in predelujejo vosek. Tu je urejena tudi tehnološka postaja industrijskega tipa za točenje in sortiranje medu. Vse to ne služi samo izpolnjevanju znanstveno raziskovalnega načrta, ampak je istočasno močna baza za vzrejo in selekcijo matic iz najboljših čebeljih družin. Seveda pa služi tudi za proizvodnjo medu, voska in satnic. Dohodki, ki jih imajo na ta način, krijejo približno polovico vseh stroškov za znanstveno raziskovalna dela. Vodja čebelarskega inštituta raz-

porejuje znanstveno raziskovalna dela omenjenih oddelkov, poseben znanstveni svet pa od časa do časa analizira ta dela. Rezultate znanstveno raziskovalnih del objavljajo potem v svojih referatih, predavanjih ali v znanstvenih poročilih na posebnih zasedanjih ali simpozijih. Znanstvene referate in poročila tiskajo vsako leto v znanstvenih delih, popularizacijo njihovih rezultatov pa razširja čebelarški časopis *Apicultura*, poleg tega pa še članki v centralnem ali krajevnem tisku, v kinematografih ali pa v radiu in televiziji.

Rezultate znanstveno raziskovalnih del izkoriščajo neposredno v proizvodnji. Ker je domača čebela prilagojena posebnim pogojem, imajo včasih rekordne donose od 100 do 160 kg na panj, in sicer na državnih in združnih posestvih. Znanstveno raziskovalna dela upoštevajo metode, ki so primerne za industrijski način čebelarjenja. Tako so rezultati znanstvenih del in pa izkušnje naprednih čebelarjev omogočili, da obdelajo lahko celo vrsto različnih načinov in metod dela pri vzreji čebel v petih bioklimatskih conah z različno pašo. Da bi povečali gospodarski učinek in način čebelarjenja, ki temelje na izkoriščanju rezervnih matic, so prišli do originalnega načina prezimovanja matic izven čebeljega gnezda. To omogočuje, da imajo v zgodnjem poletju mnogo cenenejših matic, s tem pa se seveda tudi poraba medu zmanjša za 50 %. Posebno pozornost posvečajo čebelarstvem orodju in mehanizaciji težjih del v čebelarstvu. Izbrali so te vrste panjev: vodoravno položko z 20 satniki, nakladni panj s polovičnimi nakladami in s takimi, kakršne so v plodišču. Imajo tudi večnadstropne nakladne panje z enakimi nakladami. Pripravili so standardni tip panjev za prevažanje na pašo in jih prilagodili za čebelarjenje na industrijski način. Pri tehnologiji čebeljih proizvodov preiskujejo fizikalno kemične in biološke lastnosti medu in voska, potem pa določijo standarde.

V zvezi s čebeljo pašo in oprraševanjem poljedelskih rastlin so napravili posebne pašne katastre za največje akacijeve gozdove. Pri tem so precej natančno izračunali količino medičine, ki jo lahko nudijo ti gozdovi. Od klimatskih razmer in pa od starosti teh gozdov se gibljejo donosi na akaciji od 1000 do 1500 kg na hektar. Preiskali so različne vrste akacije. Določili so tudi pridelok medu v lipovih gozdovih, ki znaša od 800 in 1000 kg na hektar, kar je spet odvisno od vrste drevesa in od starosti, seveda pa tudi od klimatskih razmer. Vse te rezultate so izkoristili pri izdelavi tako imenovanega zemljevida medenja. Te zemljevide postopoma izboljšujejo. Zelo pomagajo čebelarjem prevaževalcem in opráševanju poljedelskih kultur, zlasti pri sončnici. Prav s takimi zemljevidi in različnimi pašnimi katastri so izračunali, koliko čebeljih družin je potrebno za opráševanje. Določili so tudi najmanjše število čebeljih panjev, s katerimi lahko v kakem kraju uspešno čebelarijo in poskrbe istočasno tudi za opráševanje entomofilnih poljedelskih rastlin. Tako so določili tudi tip paše v bioklimatskih predelih, ki služijo za to, da proučujejo v njih način čebelarjenja za vsak kraj posebej. Za zboljšanje čebelje paše so sprejeli vse načine, ki jih uporabljajo tudi v Sovjetski zvezi: sejanje medovitih rastlin s krmnimi kulturami, kakor je na primer koruza za siliranje v mešanici z enoletno detljo, fižol s facelijo ali gorčico. Pri poskusih so pridelali mnogo več sončičnega semena. Ugotovili so, da so se donosi zaradi opráševanja po čebelah povečali na 355 kilogramov na hektar in da so nabrale čebele 6,4 do 8,6 kg medu na družino. Pri preprečevanju čebeljih

bolezní so se pokazali v preventivnih merah kot najboljši biostimulatorni preparati iz mešanice sladkorja in penicilina, streptomícina in sulfatíacola. Te preparate pošiljajo vsem čebelarškim društvom. V vsej svoji dejavnosti dobivajo znanstveni delavci in čebelarji stalno in neomejeno pomoč partije in vlade, kar omogoča, da lahko proučujejo različne probleme in dosegajo seveda velike uspehe, ki koristijo potem vsemu gospodarstvu.

Iz Pčelovodstva prevedel S. L.

KAKO SMO ISKALI ŠKAF MEDU V STARI BUKVI

FRANC POVSE

Starejši čebelarji mi bodo najbrž verjeli, da smo iskali škaf medu v stari bukvi, dočim bodo mlajši dejali, da to ni mogoče. Včasih taka najdba ni bila nobena senzacija, danes pa bi o tem verjetno pisali vsi časopisi. Kdor je v tistih časih jeseni stikal po gozdu, je lahko našel v kakem votlem drevesu pravi zaklad ajdovca. Rojenja takrat niso preprečevali kot danes. Čebelar z večjim številom kranjčev večkrat ni utegnil prestreči vseh rojev in čebele so si same poiškale svoj novi dom. Zaradi večjega števila uteklih rojev in dobre ajdove paše res ni bilo nespametno napraviti v jeseni nekaj sprehodov v gozd, kjer so domovale čebele, in se tako oskrbeti s sladko strdjo.

Če vam je, dragi čebelarji, za takle ajdov zaklad, kot ga omenjam v naslovu, prisluhnite, kdaj, kje in kako se je to zgodilo meni in še dvema tovarišema.

To je bilo 1952. leta. Delal sem v gozdarstvu. Marsikomu so še v spominu velike planske obveze gozdnih podjetij v povojnih letih. Les je bil najvažnejši izvozni predmet takratne trgovine. Tako sem se tudi jaz znašel s svojo skupino v globoških gozdovih. Sekali smo gozd. Mogočne stare bukve so padale pod udarci sekir. Vsako drevo smo si prej temeljito ogledali in določili, kam naj pade. Pri takem ogledovanju je opazil Lojze visoko na sosednji bukvi čebele. Tega drevesa nismo nameravali posekati. Nenadoma je zavpil: »Čebele so v vrhu bukve!« Ali se zavedaš, čebelarska duša, kaj to pomeni ob koncu ajdove paše? Sicer sva bila res oba čebelarja začetnika, vendar sem upošteval, da je bil Lojze po izkušnjah starejši, saj je ujel roj čebel nekaj let prej, predno sem začel jaz čebelariti. Tone, ki je tudi opazil čebele, se na čebelarstvo ni razumel in se zato v te stvari ni spuščal. Odločala sva samo midva. Posedli smo na panj posekane bukve in se posvetovali. Ker so se nam že cedile sline po medu, nas je minila vsaka volja po nadaljnjem delu v gozdu. S Tonetom sva se bala, da tega ne opazi še sosednja skupina delavcev. Zato sva opozorila Lojzeta, naj ne steguje svojega vratu v vrh bukve, sicer bodo lizali med drugi in ne mi. Takoj smo odšli v pol ure oddaljeno kočó in tam nadaljevali posvetovanje. Ura je bila šele tri popoldne, zato smo sklenili, da bomo prihodnji dan delo malce nategnili. Rečeno, storjeno. V kočí smo posedli na pograda in nadaljevali svoje tajno posvetovanje. Lojze je vse dobro pretehtal, potem pa odločil: »Takoj po večerji, ko gredo ostali delavci spat, se vrnemo v gozd. Posekamo bukev, pobereimo med in pojedina bo tu!«

Komaj smo čakali, da so polegli zadnji delavci. Previdno in v popolni tajnosti jo pobrišemo navkreber. Tone, ki ni bil preveč navdušen za ta pohod, je nekoliko zaostajal. Naenkrat se spomni, da nimamo s seboj nobene posode za med. Menda nimamo medvedjih želodcev, da bi imeli medu samo za en obrok. Dejal nam je: »Če ga mislita strpati v zavezane hlače, ga bosta sama lizala!« Naglica ni nikdar dobra in tako jo je Lojze ročno odkuril po vedro za med. Ker se je vse dogajalo v največji tajnosti, ni upal prosjačiti za posodo pri kuharici. Hitro se je znašel. Pod žlebom izvira je našel podstavljen škof za vodo in ga odnesel.

Na cilj smo prišli vsi upehani. Ni trajalo dolgo in mogočna bukev je ležala na tleh. Približamo se vrhu drevesa, kjer naj bi bil zaklad. Sklenili smo že prej, da ne bomo uničevali čebel z gorečo baklo, ampak si svetili z vžigalico, sicer pa žagali in sekali v mesečini. Lojze je kot vodja skupine prvi našel žrelo. Čebele so razburjene vdrle iz dupla. Ni jih bilo preveč. Strokovno smo ugotovili, da je bil pobežli roj deviški.

»Joj,« zavpije Lojze, ko mu zasadi prva ljubljenska želo v nos. Sledijo še krajši rafali. S Tonetom se spoštljivo oddaljiva. Vrgla sva Lojzetu vžigalice, da bi posvetil in pogledal, koliko je živali. Urno je pregledal in takoj ugotovil raso čebel. V naslednjem hipu se je že oglasil iz več metrov oddaljene grape. »Kaj pa čakata sedaj? Domov gremo spat!« »Kaj? Kaj pa to pomeni? Kaj pa med? Saj nismo še ničesar storili!« mu začudeno ugovarjam. »Jaz sem svoje že opravil! Če vama ne ugaja iti spat, lahko z delom nadaljujeta!« »Poslušaj, Lojze, sedaj pa zares ničesar ne razumem. Ali naju imaš za norca?« mu odgovorim. »Norci smo, norci, če hočeš vedeti! Kdaj so pa ose še nanesele kaj medu?« Šele sedaj se nama je posvetilo v glavi. »Ti presneti čebelarški strokovnjak, le počakaj, da te dohitim. Pošteno mi boš plačal izgubljeno spanje!« se oglasi Tone. Lojze jo maha naprej, s Tonetom pa brundava za njim kot dva medveda. Ko se približamo koči, utihneva. Lojze naju počaka. »Oprostita, fanta,« veli Lojze, »kako pa naj na taki višini z enim samim pogledom ocenim, ali so to čebele ali ose?« Zavedajoč se sokrivde, sva obljubila, da ne črhnemo nikomur niti besedice, sicer se nam bodo posmehovali. Lojze je vrnil škof pod žleb in odšli smo spat.

Dragi čebelarji, s tem pa zgodba še ni pri kraju. Zdaj se prične drugi, tragični del. Kar prisluhnite, kaj se je med našim pohodom k čebelam dogajalo v koči.

Po končani večerji je porabila kuharica vso vodo, ki jo je imela za pomivanje posode. Šla je po podstavljeni škof. Ni ga bilo pod žlebom, po katerem je curljala voda. Takoj se je zapodila v barako, kjer so imeli Bosanci svoje konje za prenos drv. Menila je, da ga je vzel kdo za napajanje konj. Ker ga tu ni našla, se je spravila na delavce v koči. »Fantje, kdor je vzel škof, naj ga hitro vrne, sicer... Ne dovolim, da boste v škafu za čisto vodo prali noge! Vam že pokažem! Smo ljudje ali živina!« Delavci so se spogledovali. O škafu ni vedel nihče ničesar. »Naredimo inventuro!« zavpije nekdo iz kota. Kmalu ugotovijo, da škafa res ni nikjer in da so naši trije pogradi prazni. Nekdo se oglasi, da ve, kje je škof. »Vzeli so ga oni trije, ki so jo pobrisali domov in odnesli škof! Lopovi! Pogledajte njihove prazne pograde!« Eden izmed delavcev zdirja na zgornjo postajo žičnice in po dolgotrajnem telefonskem zvonjenju priključuje žičničarja na spodnji postaji. »Halo, poslušaj!

Tu gori so pred pičlo uro ukradli lopovi nov emajliran škaf. Počakaj jih na stezi in pozdravi s korobačem. Meri na betice! Pazi pa, da ne okrušiš škafa! Poročaj o borbi! Čakam pri telefonu!«

Alarm se je polegel takoj, ko smo stopili v spalnico. »Hej, vi lopovi, kje imate škaf? Sedaj bo obračun! Fantje, odeje na glavo pa udri! Tatov v naši sredi ne bomo trpeli! Udri!« Do besede sploh nismo prišli. Po prvi rundi iztepavanja odej smo si izprosili kratek odmor. Jože je bil iznajdljiv. Vprašal je razgrete sodnike: »Ali nas je sploh kdo vprašal, zakaj smo vzeli škaf? Ali smo to zaslužili, saj smo vas hoteli pogostiti!« »S čim ste nas nameravali pogostiti?« vpraša nekdo. Lojze nadaljuje: »Dve uri smo se trudili po slabi poti, da prinesemo škaf vina iz vasi. Menda veste, da ima Tonček jutri rojstni dan in to smo hoteli z vami vred zaliti, vi pa nas takole sprejmete! Sramota! Sreča v nesreči je, da sem se sredi poti spotaknil, padel na obraz in razlil vino po gozdu. Ni mi žal, da ga srkajo sedaj bukke, več veljajo kot vi!« »Tale je pa iz trete zvita!« se oglasi nekdo v kotu. »Če ne verjameš, poglej moj nos, ki je od »padca« tak kot copata!« je prepričevalno govoril Lojze. Ko so se vsi po vrsti nagledali Lojzetovega nosu, so sočutno zmajevali z glavami in nam verjeli.

Kmalu se je vse pomirilo in fantje so zadremali. Záradi prevelike razburjenosti pa jaz nikakor nisem mogel zaspati in premišljeval sem o našem početju. Presnete ose, kaj so nam prizadejale! Dvakrat smola! Nič medu in še batine povrhu! Na misel mi je prišel stari pregovor, ki pravi, da gre v tretje rado. In res!

Naslednji dan, ko smo bili v gozdu vsak pri svojem delu, pride revirni gospodar. »Ti, Lojze, kdo za vruga je posekal tole nezaznamovano bukev, ki je bila določena za nasemenitev? Ali so vam znane posledice za take prekrške?« Lasje so se nam naježili. Bilo je očitno, da smo osumljeni. Na drugi strani grape se oglasi nekdo iz skupine. »Tovariši revirni, kar popišite jih, saj so pravi. Zakaj pa so včeraj zijali kar eno uro v bukev. Razumljivo, presojali so, če je dovolj lepa, da bo dala z majhnim trudom dovolj zaslužka. Zakaj pa mi podiramo samo tiste, ki so nam odkazane?« Rdeči kot kuhani raki smo priznali vse in vsi po vrsti. Tako kot sedajle vi, bralci, tudi on ni mogel verjeti zgodbi. Končno smo ga le prepričali. V glasnem krohotanju je še vedno nekaj zapisoval v svojo službeno knjigo. Vprašali smo ga, če morda ne bomo zaradi te bukke kaznovani. Dejal je: »Roka pravice naj odloči! To, kar ste povedali, bo le olajševalna okolnost.« Tone, nedolžni Tone pa skoči tedaj pokonci. »Za boga, pa menda ja ne bomo dvakrat kaznovani? Čemu smo jih pa sinoči dobili?« Gozdar je popuščal. Preveč ga je lomil smeh, da bi še kaj pisal. »Pošlušajte, fantje! Če je tako, bom zamižal, seveda le pod pogojem, da ne stikate več po gozdu za medom.« Ta nasvet od takrat upoštevam in rajši se potrudim, da ga pridelam doma.

DVA EPIGRAMA

Kdor se pika boji,
naj čebele pri miru pusti.

Ne stokaj, če čebelji pik boli,
pomisli, da čebela bolj trpi kot ti.

1. Škropljenje sadnega drevja in zastrupitve čebel.

Prišel je zopet čas škropljenja sadnega drevja proti raznim boleznim in škodljivcem. Čebelarji so ta čas marsikje upravičeno zaskrbljeni. Bojijo se, da bodo zaradi škropljenja zopet utrpeli njihove čebele veliko škodo. Le pomislimo, da so čebele najboljše zaveznice sadjarstva, saj gre kar 90 % vse opraitve na njihov račun. Ne moremo se nikakor sprizajziti s tem, da bi jih zastrupljali prav sadjarji, ki jih najbolj potrebujejo pri opráševanju svojega sadnega drevja. Spomladi leta 1964 je bilo zopet nekaj večjih škod zaradi zastrupitev na Primorskem v Brdih, v delovnem okolišu Agrokombinata Maribor, pozneje sredi poletja pa še v delovnem okolišu Agrokombinata KZ Grosuplje. Teh škod bi ne bilo, ko bi imeli sadjarji in čebelarji v skupno korist med seboj tesnejše stike in če bi sadjarji upoštevali predpise o varstvu čebel pred zastrupitvami. Vzroke za nastajanje takih škod moramo iskati torej v prerahljih stikih med našimi terenskimi organizacijami in kmetijskimi gospodarstvi s sadjarsko proizvodnjo ter v tem, da se nekateri odgovorni sadjarji pri kmetijskih organizacijah, žal, še vedno premalo zavedajo, da bi bil domala ves njihov trud zaman, ko ne bi pomagale pri njihovem trudu in prizadevanju tudi čebele z opráševanjem.

Da bi se zmanjšalo število zastrupitev zaradi škropljenja in zapraševanja s strupenimi pripravki, priporočamo čebelarjem, da se posvetujejo in sodelujejo s sadjarji in jih opozarjajo, kako je uspeh njihovega dela tesno povezan z uspevajočim čebelarstvom. Da bi mogli čebelarji ob morebitnih zastrupitvah pravilno ravnati, priobčujemo Odredbo o varstvu čebel pred zastrupitvami in kratka navodila, kaj mora storiti čebelar. Odredba je bila objavljena v Uradnem listu LRS št. 16-62/54, dne 29. aprila 1954 in se glasi:

»Na podlagi 89. člena Ustavnega zakona o temeljnih družbene in politične ureditve in o republiških organih oblasti LRS v zvezi z Uredbo o obveznem zatiranju škodljivcev in boleznih sadnega drevja (Ur. l. št. 11-51/50.) izdaja Državni sekretar za gospodarstvo LRS

Odredbo

o varstvu čebel pri škropljenju rastlin in sadnega drevja.

1. Škropljenje sadnih dreves in kulturnih rastlin ob cvetenju je dovoljeno le tako in s takimi sredstvi, da čebelam ne škodujejo.

2. Praviloma je prepovedano škropiti in zapraševati sadno drevje in druge kulturne rastline, izvzemši krompir, ob cvetenju z arzenovimi ali fosforovimi ali s temi podobnimi sredstvi.

Kot čas cvetenja se šteje čas od odpiranja prvih do odcvetenja zadnjih cvetov.

3. Kadar cvete oljna repica, detelja ali ajda, je praviloma prepovedano ob vetrovnem vremenu škropiti ali zapraševati katere koli rastline ali drevje,

če so omenjene kulture oddaljene manj kot 100 m od navedenih rastlin oziroma drevja.

4. Če je zatiranje rastlinskih bolezni ali škodljivcev neogibno potrebno, sme okrajni ljudski odbor (sedaj občinska skupščina) izjemno dovoliti odstopke od določb iz 2. in 3. točke te odredbe, vendar pa mora o takem izjemnem dovoljenju vsaj pet dni pred začetkom škropljenja ali zapraševanja po pristojnih občinah obvestiti lastnike čebel na pasiščih, ki so oddaljena do pet kilometrov od nameravanega škropljenja ali zapraševanja.

5. Prekršek po tej Uredbi stori in se kaznuje s kaznijo do 10.000 din, kdor škropi ali zapraša rastline ali drevje proti določbam 2. ali 3. točke te odredbe.

6. Ta odredba velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

Štev. I/1-265/2-54

Ljubljana dne 6. aprila 1954.

Državni sekretar za gospodarstvo LRS:

Ing. Marjan Tepina l. r. c

Če opazimo, da čebele pred čebelnjakom in na naletni deski množično umirajo, če se žive čebele, ki lezejo pred čebelnjakom, tresejo, mrtve pa imajo zasukana krila in skrotovičene zadnje noge, potem so verjetno zastrupljene. Če opazi čebelar take znake, obvesti o tem takoj čebelarskega preglednika, ta pa občinskega kmetijskega inšpektorja, da se zapisniško ugotovi in oceni škoda. Lastnik čebel obvesti o zastrupitvi tudi upravo kmetijske organizacije, ki je povzročila zastrupitev, in zavarovalnico, če so bile čebele zavarovane. Komisija sestavi zapisnik po vzorcu na strani 70 Priročnika za čebelarske preglednike (Obolenja čebel in čebelje zalege).

Če bi bilo treba ugotoviti zastrupitev s kemično analizo, tedaj je treba nabrati dve prgišči t. j. 300 do 400 čebel, izrezati košček satja 10×15 cm s svežo obnožino (brez medu!) in poslati v škatli iz lesa ali lepenke, ki propušča zrak in se ne mečka, v preiskavo na naslov Kmetijski inštitut Slovenije, Ljubljana, Hacquetova 2. Ta čas inštitut še nima organizirane znanstveno-raziskovalne službe za čebelarstvo in zaradi tega začasno še ne kaže pošiljati vzorcev na imenovani naslov. Najbolje je, da se prizadeti čebelar in kmetijska organizacija sama ali pa s posredovanjem zastopnikov občine sporazumeta o višini plačila za povzročeno škodo po ocenitvi v komisijem zapisniku. Če se prizadeti čebelar ne bi mogel sporazumeti s povzročiteljem zastrupitve glede povračila škode, lahko zahteva odškodnino pri pristojnem občinskem sodišču, za kar uporabi podatke iz komisijeskega zapisnika.

Upoštevati je treba, da je nevarnost za zastrupitev čebel tudi takrat, če škropimo v času, ko cvetijo pod sadnim drevjem spomladanski žafran, regrat itd.

2. Prevažanje čebel in veljavnost potrdil o zdravstvenem stanju čebel.

Za promet s čebelami veljajo določila Temeljnega zakona o varstvu živine pred živalskimi kužnimi boleznimi (Ur. list FLR J št. 26/1954). Podrobna določila o pogojih za prevažanje čebel na paše, ki veljajo še danes, je izdal leta 1954 Državni sekretariat LRS za gospodarstvo — Veterinarska inšpekcija s posebno okrožnico tele vsebine:

»LRS — Glavni sekretariat za gospodarstvo
Veterinarska inšpekcija
Štev. VIII-18/5
Datum: 24. maja 1954.

Predmet: Zatiranje kužnih bolezni čebel
(kuga čebelje zalege, pršičavost čebel)

1. Vsem OLO — tajništvom za gospodarstvo
2. Vsem veterinarskim ustanovam
3. Zvezi čebelarских društev LRS — Ljubljana

V januarju 1954 je bila ugotovljena pršičavost v Mežiški dolini, OLO Slovenj Gradec. Kuga čebelje zalege pa je bila ugotovljena že v več krajih.

Ugotovljeno je tudi, da se čebelje kužne bolezni širijo s pošiljkami čebel, posebno s prevažanjem na pašo. Da bi se to preprečilo, je potrebno, da je vsako prevažanje pod veterinarskim nadzorstvom.

Na osnovi 15., 16. in 17. člena uredbe o preprečevanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni, 145. in 193. člena pravilnika za izvajanje te uredbe dajemo sledeča navodila:

1. Lastniki, ki žele peljati čebele v druge kraje na pašo ali iz drugih razlogov, so dolžni to pravočasno javiti pristojnemu OLO — okrajnemu veterinarju.

2. Na podlagi prispele prijave pošlje OLO k čebelarju veterinarja ali čebelarskega strokovnjaka, ki izvrši pregled panjev in čebel.

3. Ob ugotovitvi ali sumu kužnih bolezni čebel je treba postopati po 120. in 124. členu pravilnika za izvajanje uredbe o zatiranju in preprečevanju živalskih kužnih bolezni; v negativnih primerih pa okrajna veterinarska služba izda veterinarsko potrdilo, da so čebele zdrave. V potrdilu je navesti ime lastnika, okraj in občino porekla in kraj ter občino, kamor se čebele pošiljajo. Lastnik je dolžan nabaviti veterinarsko potrdilo ne glede na kak način se odpremijo.

4. Železniške in kamionske postaje ne smejo sprejemati panjev s čebelami za odpremo brez veterinarskega potrdila o izvršenem pregledu v mestu porekla. Ponovni pregled panjev s čebelami na postajah pri utovoru in iztovoru ni potreben.

5. O nameravanem prevozu čebel je treba po izdaji veterinarskega potrdila nujno obvestiti omi okraj, kamor gredo čebele na pašo. Ta okraj pa o tem obvesti one občine, na območju katerih se nahajajo čebelje paše. Lastnik čebel je dolžan, da prijavi dovoz čebel na pašo pristojni občini in pokaže veterinarsko potrdilo. Če tega potrdila nima, obvesti občina pristojni okraj, da pošlje veterinarja zaradi izvida in pregleda čebel.

Ako se pri pregledu ugotovi kužna čebelja bolezen ali sum nanjo, se postopa v smislu uredbe in citiranega pravilnika (vrnitev čebel v kraj porekla ali zatiranje bolezni na paši, če je za to možnost itd.) in uvede kazenski postopek.

Ako se pri tem pregledu ugotovi, da so čebele zdrave, se proti lastniku uvede kazenski postopek v smislu čl. 27. citirane uredbe, ker si pred prevozom ni priskrbel potrebnega potrdila oziroma dovoljenja. Veterinarsko potrdilo naj velja šest mesecev, v kolikor ni preklicano zaradi ugotovitve kake čebelje kužne bolezni.

6. V sporazumu z veterinarskimi upravami drugih republik veljajo navedena navodila tudi za odpremo čebel v druge republike.

Pripominjamo, da je točni opis pršičavosti čebel kot tudi način širjenja in zdravljenja objavil v 5. številki »Pčelarstva« (1954) prof. dr. Ivo Tomašec.

Čebelarstva, ki se bavijo s prodajo čebel in matic, morajo biti pod stalno veterinarsko kontrolo.

Prosimo, da s temi navodili seznanite vse področne veterinarje, okrajne agronome, čebelarske strokovnjake, pristojne občine, železniške in kamionske postaje, čebelarska društva in čebelarje.

Gospodarska važnost našega čebelarstva narekuje, da napravimo vse potrebno za preprečevanje čebeljih kužnih bolezni.

Bolne in sumljive čebele pošiljajte v bakteriološko preiskavo Veterinarskemu znanstvenemu zavodu v Ljubljani zaradi ugotovitve točne diagnoze.

Državni podsekretar

L. S.

Mirko Hočevar l. r.◀

Pristojnost za izvrševanje določil po okrožnici je prešla medtem na občine. Važno je, da mora imeti vsak čebelar-prevaževalec potrdilo o zdravstvenem stanju čebel. Tega izda občinski veterinarski inšpektor, potem ko mu krajevni čebelarski preglednik predloži poročilo o spomladanskem pregledu čebel. To potrdilo velja šest mesecev, v kolikor ni bilo med tem preklicano zaradi ugotovitve kake kužne čebelje bolezni, in spremlja čebele skozi vso pašno sezono od prevoza iz domačega čebelnjaka pa do povratka. V okrožnici je zlasti važno tudi pojasnilo, *da veljajo njena določila v sporazumu z veterinarskimi upravami drugih republik tudi za prevoz čebel v druge republike*. Pregled čebel na tujem pasišču pride v poštev samo takrat, če je v času, ko so čebele tam na paši, podan sum na hudo gnilobo čebelje zalege. *Zaradi specifičnosti čebel in čebeljih kužnih bolezni se izda zdravstveno potrdilo prevaževalcem po spomladanskem pregledu čebel, ko je z izjemo hude gnilobe čebelje zalege najlaže ugotoviti čebelje kužne bolezni*. Veljavnost zdravstvenih potrdil traja šest mesecev, v negativnih primerih prav iz tega razloga. *Zahteva po ponovnem pregledu čebel pri utovoru oziroma iztoboru je neizvedljiva, iz prej navedenega razloga pa nepotrebna ter zaradi tega neumestna*.

Okrožnico s tolmačenjem smo priobčili zaradi tega, da bodo mogli prevaževalci uspešneje pojasnjevati šestmesečno veljavnost zdravstvenih potrdil in preprečevati razne nevšečnosti, ki nastajajo predvsem zaradi togega in birokratskega poslovanja nekaterih organov prevoznih podjetij in oblasti. Prepis okrožnice bomo poslali tudi nekaterim veterinarskim postajam v Liki.

V. Benedičič

POGODBE PRI OPRAŠEVALNI SLUŽBI

Sadjarji v Italiji se vedno pogosteje obračajo na čebelarje, da bi pripeljali čebele v njihove sadovnjake. Zato so le-ti naprosili svoje strokovno glasilo, da bi jim posredovalo primeren osnutek pogodbe; ki naj bi jo v takem primeru sklenila čebelar in sadjar. Glasilo je čebelarjem ustreglo in objavilo takle osnutek:

Pogodba za opráševalno službo

Med čebelarjem tov. .... in sadjarjem tov. ....
se sklene tale pogodba:

1. Čebelar se obveže, da postavi v sadovnjak tov. ....
v (na) ..... (štev.) ..... panjev, sposobnih za
opraševanje takoj v začetku cvetenja.

2. Čebelar se obvezuje, da bo pustil v sadovnjaku tov. ....
čebelje družine ves čas cvetenja. Sadjar napove odvoz čebel vsaj tri dni
poprej.

Obenem se sadjar obvezuje:

a) da plača čebelarju za vsak pripeljani panj znesek din .....

b) da ne bo v času, ko bodo čebele v sadovnjaku, za nobeno kulturo
uporabljal strupenih škropiv,

c) da vsaj tri dni pred škropljenjem obvesti čebelarja, da pravočasno
odpelje čebele;

č) da povrne čebelarju škodo, ki bi jo povzročil z uporabo strupenih
škropiv, in sicer din ..... za izgubo pašnih čebel, din .....
za popolnoma uničeno čebeljo družino.

V kolikor se pogodbenika ne bi mogla zediniti glede plačila morebitne
škode ali kakršnegakoli drugega nesoglasja, sprejmeta posredovanje komisije,
ki jo sestavljajo čebelarji in sadjarji.

Lastnoročna podpisa pogodbenikov:

.....
čebelar

.....
sadjar

Ker trka na naša vrata tudi že ta problem, ne bi bilo napačno, da si to
zapomnimo in skušamo osnutek prilagoditi našim razmeram.

L'apicoltore d'Italia, 1964. Mar.

Kako dodajamo fumidil. Ker bo to uspešno zdravilo spomladi že na voljo našim čebelarjem, je prav, da se že sedaj seznanijo z doziranjem. Z zdravilom moramo ravnati varčno, saj je precej drago in bi bilo škoda, da bi ga po nepotrebnem tratali. Sladkorno raztopino pripravimo v razmerju 1:1. Na vsak liter sladkorne raztopine damo en gram fumidila. Ker je v steklenički 25 gramov fumidila, napravimo s to količino lahko 25 litrov sladkorne raztopine. V enem litru sladkorne raztopine je 625 gramov sladkorja. Zato moramo to upoštevati, kadar pripravljamo sladkorno testo. Tega napravimo iz treh delov dobro zmlete sladkorne moke in enega dela medu. En kilogram testa bomo torej napravili iz 0,75 kilograma sladkorne moke in 25 dkg medu. Za en kilogram testa potrebujemo torej 1,6 g fumidila. Ker pa čebelarji nimajo tako občutljivih tehtnic, si zapomnimo, da zadostuje steklenička s 25 grami fumidila za 15,62 kg testa. Za merico lahko uporabljamo tudi pokrovček stekleničke. Vanj gre 5 gramov fumidila. Z njim lahko napravimo 3,125 gramov testa. Vsebinsko stekleničke vselej raztopimo v kozarcu hladne vode in jo zlijemo v ohlajeno sladkorno raztopino. Kadar delamo testo, zlijemo raztopino fumidila v medeno raztopino in jo dobro premešamo.

E. S.

Biološko zatiranje pršice. Kužno razširjanje pršice je posledica nezadostnih oskrbovalnih in obratovalno gospodarskih ukrepov. Neugodne pašne in vremenske razmere, pomanjkljiva oskrba s hrano, prekinitve zaleganja zaradi nesposobnih matice oziroma brezmatičnost so okolnosti, ki povzročajo, da pršica v biološkem tekmovanju s čebelami zmaga. Zato je treba storiti vse, da se z biološkimi ukrepi zviša pripravljenost družin za obrambo. Čebele nikoli ne smejo biti brez hrane, v čebelnjaku ne smejo biti niti brezmatične družine niti stare, slabo zalegajoče matice niti slabiči ali bolne družine. Predvsem pa ne smemo trpeti, da bi se v čebelnjaku raz-

pasla umazanija. Da se družine same čistijo z nepretirano izmenjavo čebel, je treba posebno spomladi in jeseni podpirati z oskrbovalnimi ukrepi. Sem sodi pospeševanje čistilnih izletov z dodajanjem tople medene raztopine, z zunanjim krmiljenjem z obnožinskimi nadomestki. K temu sodi premostitveno krmiljenje s suhim sladkorjem, če se paša pretga. Sele če so temeljito opravljene ti ukrepi, so dani pogoji za uspešno zdravljenje s folbeksom, če je morda potrebno.

Bienenvater 1965, S. R.

Hitrost, s katero letijo čebele. V čebelarški literaturi najdemo zelo različne podatke o hitrosti čebeljega leta. Navajajo hitrosti od 2,5 do 8,5 m na sekundo. Večkrat ugotavljajo, da letе čebele na pašo s hitrostjo 8,5 m/s. Ko se vračajo s paše obremenjene z medičimo, pa letе proti panju le s hitrostjo 6,7 m/s. Profesor Frisch je celo ugotovil, da je hitrost vračajočih se čebel odvisna od gostote medičine v mednem želodčku.

Sedaj proučujejo v Rusiji let čebel s posebno kinematografsko kamero, s katero snemajo leteče čebele iz razdalje 100 m, da jih preveč ne ovirajo. Z neverjetno natančnostjo so ugotovili, da ima iz panja leteča čebela hitrost izpod 1 m/s, dočim znaša njena hitrost po 100 metrih že 7,971 m/s. Pri povratku ima 1—2 metra pred panjem komaj še 1,28 m/s hitrosti. Nič čudnega, da čebel, ki letе na dobro pašo, 100 metrov od čebelnjaka v zraku ne moremo videti, ampak jih kvečjemu slišimo in to zamenjamo večkrat z rojem v zraku.

L'apicoltore d'Italia, 1964. Mar.

Moje izkušnje pri zdravljenju z medom. Med vojno sem bil v internaciji v Nemčiji. Bilo je julija 1944, ko sem se vroč in potan napil mrzlega piva. Nato sem dobil želodčni in črevesni katar. Pil sem nekako iz obupa, ker so prav takrat bombardirali in se je vse rušilo, kakor da bi se svet podiral.

Drugi dan nisem bil za nobeno rabo. Nisem mogel ne jesti ne piti in tudi ne spati. Premišljevali sem začel, s čim naj bi se zdravil.

Spomnil sem se na svojo mamo. Ko sem bil še pastir pri hiši, to je pred 70 leti, sem se močno prehladil in imel hud katar. Mama mi je dala žlico medu s toplim mlekom in katar je izginil. Bolezen me je tako zdelala, da sem zelo opesal. Vse je teklo od mene in bal sem se, da me bo pobralo. Trebuh me je boled in ves sem bil obupan.

Spomnil sem se na med in tam blizu je bil neki čebelar s 50 panji. Sel sem ga prositi, če bi mi prodal liter ali dva medu. Odgovoril mi je, da za denar ne, pač pa za cigarete. Ker nisem kadilec, sem imel od doma nekaj cigaret, nekaj pa nemških. Za 20 škatlic sem dobil dva litra medu.

Takoj sem se začel zdraviti z njim. Prvi dan sem vzel žlico zjutraj, eno zvečer; drugi dan eno žlico zjutraj, opoldne in zvečer. Tako sem nadaljeval. Po treh dneh sem že čutil, da mi gre na bolje in tako sem nadaljeval, dokler sem imel med. Želodec mi kmalu ni več delal težav, tudi črevesje se je umirilo. Kmalu sem okreval in dobil tak apetit, da bi kar naprej jedel. Od takrat nisem bil na želodcu nikdar več bolan.

To sem napisal zato, da bodo mladi ljudje znali ceniti med, to neprekosljivo zdravilo, ki ga pridne čebele s takim trudom nabirajo. O tem piše prof. Senegačnik zelo lepo v zadnjem Slovenskem čebelarju.

J. Škerlj

Prevoz čebel pri odprtih žreljih. Kakor piše sovjetski čebelar S. Klemenkov, ki je zaposlen na sovjaznem čebelnjaku s 104 panji, so preteklo jesen prevažali čebele na večjo oddaljenost. Prvikrat so vozili pri odprtih žreljih 56 panjev s kamionom 171 km daleč. Na slabi cesti pa je moral pomagati kamionu še traktor celih 7 ur. Vozilo se je zelo treslo in premetavalo. Kljub temu pa so bile čebele mirne in niso uhajale iz panjev. V vasi Oktjabriški je moral šofer zaradi okvare na vozilu ob 8. uri zjutraj stati poldrugo uro. Bilo je toplo, toda megleno. Potem so, tako piše avtor, potovali še 5 in pol ure, toda čebele so bile mirne in niso silile iz panjev. Brž ko smo prispeli na pasišče, so čebele kar v potoku silile iz panjev. Ob pregledu panjev smo našli vse v redu in ugotovili nismo nobene škode. Drugi čebelnjak z 48 družinami so peljali 210 km daleč, prav tako z odprtimi žrelji in z istim tovornjakom, ki ga je prav tako

vlekel nekaj časa traktor. Na poti so bili celih 8 ur in sicer od 8. ure zvečer do štirih zjutraj. Tudi ta prevoz je potekel v najlepšem redu brez vsake škode.

S. L.

Še o največjem čebelarstvu na svetu. Kot poroča Südwestdeutscher Imker, imata največje čebelarstvo na svetu čebelarja Wulfrath in Speck. Leta 1962. sta imela 20.000 panjev, ki so bili razmeščeni na 400 različnih pasiščih. Po najnovejših vesteh je ta firma povečala zdaj število čebeljih panjev na 50.000. Imajo jih po vsej Ameriki od atlantske obale do Pacifika. Firma ima naslov »Miel Carlota«. Poleg medu, matic in mlečka prodajajo tudi proizvode cvetnega prahu, med v satju in razne predmete iz voska.

S. L.

Čebele pomagajo oblačiti človeka. Kazijev (SSSR) je opazoval čebele pri opravljanju bombaža. Pridetek se je povečal od 16 do 35 %. Vlákna so bila daljša in bolj močna, mnogo bolje so dozorela in bila za predelavo veliko boljša.

S. L.

Novice o zaščiti rastlin. V Združenih državah Amerike so planirali, da bo ministrstvo za poljedelstvo dodelilo znesek 29 milijonov dolarjev za poskuse, s katerimi naj bi ugotovili sigurne metode v borbi proti rastlinskim škodljivcem. Ta znesek bodo uporabili za preiskovanje biološke, a ne kemijske borbe proti škodljivcem. Poleg tega pa so planirali tudi izdelovanje novih kemijskih sredstev, ki se zelo hitro tope in ki niso čebelam škodljiva. Zato bodo izšolali posebne kadre. Ameriški čebelarji pozdravljajo to pobudo in obljublajo vso pomoč pri uresničitvi načrtov.

S. L.

Čebelji strup kot zdravilno sredstvo. Po poročilu Gorškova (SSSR) so zdravili 800 bolnikov v neki ambulanti s čebeljim strupom. Med bolniki je bilo precej takih, ki so boleli od 5 do 15 let, in sicer zaradi revme, nalezljivih bolezní, vnetja sklepov, vnetja hrbtničnih vretenec, živcev, zaradi odprtih ran na nogah itd. Zdravljenje bolnikov s čebeljim strupom je uspelo od 75 do 100 %. Bolniki so dobivali čebelja žela na tistem mestu, kjer jih je bolelo ali pa v bli-

žini obolelega dela telesa. Istočasno so morali trikrat dnevno piti šipkov čaj, ki so mu dodali po eno žlico dobrega medu. Pri odprtih ranah na nogah so uporabljali neko mast vsak drugi dan. Ta je bila sestavljena iz antibiotika, sredstva za anestezijo in medu v razmerju 5 : 3 : 100. S tako mešanico so uničili vse bakterije, bolečine so prenehale, tkivo na ranah se je zacelilo in zdravljenje je bilo hitrejše. Prav take rezultate je dosegel tudi Gajder v neki bolnici v Ukrajini. V vsej dobi zdravljenja so dobili pacienti ob 560 do 3560 čebeljih pikov.

Der Imkerfreund — S. L.

Cebele na oljni repici. Belozerova (Ukrajina) je preiskovala vsebino sladkorja v medicini zimske repice. Ugotovila je, da je bilo v posameznem cvetu toliko nektarja:

ob začetku cvetenja	2.526 mg
ob glavnem cvetenju	1.950 mg
ob koncu cvetenja	1.350 mg

Nadalje je ugotovila, da so oprasile čebele v primeri z ostalimi žuželkami od 72,9 do 96,3 %. Ena sama čebela je obiskala po 10 cvetov v minuti. Pridelek semena je bil na površini 100 m² 4.379 kg, na oddaljenosti 850 m pa 3.860 kg.

S. L.

Med kot sredstvo proti kašlju. Kuhaj 10 minut limono, da postane mehka. Potem jo zmečkaj ali pa iztisni. Ta sok zlij v kozarec in dodaj dve žlički čistega glicerina. Dobro pomešaj in dolij medu. Zdaj še enkrat dobro premešaj in zlij vsebino v steklenico s širokim grlom in dobro zaveži. Pri močnejšem kašlju vzemi eno žličko zjutraj, drugič opoldne, tretjič popoldne in zadnjikrat pred spanjem. Ponoči, če se zbudiš, vzemi spet eno žlico. To domače zdravilo je zelo poceni in ga prav radi uživajo otroci in tudi odrasli.

Österr Imker — S. L.

Rak in čebelji piki. Še vedno trdijo, da čebelji piki ugodno vplivajo v borbi proti raku, vendar pa še nimamo pravih dokazov za to. Kljub temu pa sta dr. G. Anton in dr. K. A. Forster iz Berlina ugotovila, potem ko sta vrsto let preiskovala, da je od približno 20.000 čebelarjev in čebelark imelo samo 0,36 promila raka. To je najnižji procent obolenj glede na druge poklice. Pri delavcih v pivovarnah se dvigne to število celo na 4,6 promila, pri poljedelcih pa

na 2,1 promila. Avtor pravi, da je poznal starega čebelarja, ki je v svojem kraju deloval kot neke vrste domači zdravnik. K njemu so prihajali ljudje, ki so tožili, da imajo revmo. Vsakokrat jih je peljal v svoj čebelnjak in jim dal nekaj čebeljih pikov. Njegovim bolnikom ni bilo vedno prijetno, toda prepričal se je lahko pozneje, da je marsikoga ozdravil. Avtor trdi, da obstoji neka določena zveza med povzročitelji raka in čebeljim strupom. Treba bi bilo, da bi to naši medicinski inštituti ob pomoči čebelarških organizacij oziroma čebelarjev še naprej proučevali.

Österr. Imker 7/8-62-154 — S. L.

Še o prevozu čebel pri odprtem žrelu. Čebelar sovhoza Iskra E. Fomin piše v zvezi z gornjim naslovom tole: »Prevoz čebel pri odprtih žrelih večji del naših čebelarjev ne odobrava. Tudi jaz sem bil tega mišljenja, dokler se nisem prepričal o tej stvari. Leta 1965. sem nato vozil na kamion 60 sovhoznih panjev z odprtimi žreli, da jih prepeljem na pasisče sončnic 12 km daleč. Panje sem naložil na kamion tako, da so bili satniki v smeri vožnje. Pred odhodom sem puhnil v vsak panj dvakrat ali trikrat dim iz kadilnika. V začetku vožnje je prišlo iz nekaterih panjev nekaj čebel, ki so lazile nekaj časa po panjski končnici, toda kmalu so se vrnile v panje in se umirile. Prevoz je bil odličen. Tako sem prepeljal čebele tudi nazaj na stalno mesto. Tak način prevažanja je zelo dober in ne jamči le za odlične rezultate pri prevažanju, pač pa olajšuje čebelarjem delo pri pripravljanju čebel za prevoze. Gospodarstvo pa ima korist zaradi tega, ker ni treba napravljati ventilacij v panjih.

S. L.

Mednarodni center za čebelarstvo. V Veliki Britaniji nameravajo organizirati center za znanstveno raziskavanje s področja čebelarstva. Ta čebelarski center bi bil važen za ves svet. Načrt za ustanovitev te organizacije bi lahko uresničili ob podpori čebelarških organizacij iz 76 dežel. V tem znanstvenem centru bi zbirali vse izkušnje s področja čebelarstva, zlasti pa glede donosa in kvalitete medu. Lastna raziskavanja posameznih dežel bi lahko mnogo pomagala omenjenemu centru, da bi se potem uresničile vse naloge v celoti in v splošno zadovoljstvo.

S. L.

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA dne 2. februarja 1965

Predsednik poroča, da sta s Francetom Resmanom ugotovila, da so predmete, ki so bili zbrani za čebelarški muzej in predhodno razstavljeni na muzejski razstavi v Kranju, v redu odpremili v Čebelarški muzej v Radovljici.

Od panjev, ki jih je odkupila Zveza od podjetja »Liko«, pravnega naslednika nekdanjega našega podjetja »Mizarstvo Vrhnika«, smo izločili in prodali po nabavni ceni en DBL in en ameriški nakladni panj, ker čebelarški muzej že ima take panje.

Glede barvnih diapozitivov poroča urednik, da jih bo kakih sto odkupilo CD Celje, ostale pa bo razvrstil po predavalnih temah. Poskusno snemanje čebelarških opravil s 6 mm kinokamero pri Bukovšku in Senegačniku sta prevzela tovariša Martelanc in Senegačnik.

Predsednik prebere odgovor Zveze L. Namarju na njegovo zahtevo do Zveze z dne 3. 12. 1964 in S. Grči na njegova dopisa z dne 7. in 19. 12. 1964. Tako smo sklenili na seji dne 22. 12. 1964.

Odbor je razpravljal nato o predlogih A. Perkavca in anketiranih čebelarjev ljubljanske čebelarške družine. Sklenili smo, da obvestimo ljubljansko čebelarško družino, naj sporoči svojo problematiko in predloge ljubljanskemu društvu, ki naj jih potem predloži občnemu zboru Zveze.

Glede na dopis Zavarovalne skupnosti za SR Slovenijo, v katerem prosi za seznam čebelarških preglednikov, smo sklenili, da bomo v marčevu številki Slov. čebelarja naprosili vsa čebelarška društva, da dostavijo do 15. marca seznime čebelarških preglednikov v dveh izvodih. Od teh bo dobila enega Zavarovalna skupnost, da bo napravila seznam čebelarških preglednikov za posamezne zavarovalnice. Te sezname potrebujejo zavarovalnice zaradi pritegnitve čebelarških preglednikov k cenitvam morebitnih škod zavarovanih čebelarstev.

Vlogo na zvezno veterinarsko upravo v Beogradu za fumidil-B smo poslali. Prepis smo dostavili tudi Savezu pčelarskih organizacij, da bi posredoval

pri Zvezni veterinarski upravi za pospešeno rešitev. Zastopstvu fumidila-B v Svidci smo sporočili, da bomo potrebovali letos 2000 stekleničk po 25 gr vsebine.

Savez pčelarskih organizacij SFRJ je poročal v posebnem dopisu od 29. 1. t. l. o svojem delu, zlasti glede posredovanja na tržišču z medom. Po tem poročilu so cene na svetovnem trgu precej nižje od cen, po katerih odkupujejo med od čebelarjev domača podjetja. Ta čas tudi ne kaže, da bi se položaj kaj izboljšal. Dalje je poročal, da je posredoval, naj bi se pokvarjeni sladkor, ki bi glede na kakovost in ceno ustrezal čebelarškim namenom, dal na razpolago čebelarškim organizacijam. Seja upravnega odbora Saveza naj bi bila sklicana za konec februarja t. l. Sklenili smo, naj se je zaradi varčevanja udeleži samo en naš član odbora. Na dnevnem redu naj obravnavajo tudi spremembo Navodil za dobivanje denaturiranega sladkorja, prostega plačila prometnega davka. Naš delegat naj pripravi k točki dnevnega reda »Mednarodna politika Saveza«, kratko informativno poročilo.

Dalje poroča predsednik, da se bomo zaradi pomanjkanja proračunskih sredstev pri Sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo tudi letos obrnili na Sklad za pospeševanje založništva za finančno pomoč za naš list. Za ostale naloge v programu sedemletnega razvoja čebelarstva zelo verjetno ne bo mogoče dobiti nobenih sredstev.

Zveza se razgovarja z Zavarovalno skupnostjo SRS, ki bo pripravila doslej najugodnejši načrt za kolektivno zavarovanje čebel prek Zveze. Načrt bo pripravljen tako pravočasno, da ga bomo lahko poslali članom upravnega odbora skupaj z vabilom na sejo, ki bo zadnji dan pred rednim občnim zborom Zveze.

Stališče naše organizacije glede razprodaje čebel podjetja Agromel v likvidaciji je znano. Čim več njih pokupijo družbena posestva s sadjarsko proizvodnjo, ker bo kmalu veliko pomanjkanje čebel zaradi hitrega širjenja plantažnih nasadov. Kakor kaže, jih bodo odkupila posestva nekaj čez 4000.

Nato poročajo predsednik, tajnik, tov. Martelanc in Senegačnik o doslej izvršenih občinskih zborih in predavanjih. Ugotovili smo, da so občinski zbori dobro obiskani, da število članstva letos zopet narašča in da so na vidiku ustanovitve novih društev v Trziču, na Vrhniki in v Logatecu. Dne 31. 1. t. l. so ustanovili novo društvo tudi v Sevnici.

Dalje poroča predsednik, da nam je tiskarna okrajnega zavoda za statistiko pod ugodnimi pogoji natisnila 25.000 preglednih kartotečnih listov, tako da bodo imela lahko kartotečno evidenco vseh čebelarstev čebelarke družine, društva in Zveza. Ta tiskarna je pripravljena natisniti poleg tega še 1000 seznamov čebelarstev in ustrezno število navodil za izpolnjevanje seznamov in kartotečnih listov ter za vodenje kartoteke. Sklenili smo, naj natisne omenjena tiskarna vse, kar je v zvezi s kartoteko.

V prvem naslednjem dopisu pripravljalnemu odboru za XX. mednarodni čebelarški kongres v Bukarešti bomo prosili za sporočilo, koliko stanejo prenočišča in hrana za osebo na dan ter po kakšnem tečaju bo mogoče menjati dinar. Ob koncu predlaga tov. Senegačnik, naj posreduje predsednik pri podjetju Medeks, da bi še bolj podprl Zvezino prizadevanje za napredek našega čebelarstva.

VSEM ČEBELARSKIM DRUŽINAM IN DRUŠTVOM

1. Čebelarke družine, ki imajo v svojem okolišju šolske čebelarke krožke, naprošamo, naj nam pošljejo najpozneje do 10. aprila t. l. po svojih čebelarških društvi poročilo o njihovem delovanju. Tri najbolj delavne krožke bo trgovsko podjetje Medeks na predlog zveze nagradilo.

2. Čebelarškim društvom priporočamo, da se čimprej sporazumejo z občinskimi veterinarskimi in kmetijskimi inšpektorji glede finančne pomoči za popis čebelarstev v območjih posameznih občin, ki ga bomo izvedli letos zaradi ureditve kartoteke vseh čebelarstev. Po navodilih Sekretariata izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo SR Slovenije morajo namreč imeti občinski veterinarski inšpektorji za svoja območja točno evidenco vseh čebelarstev ter posebej še čebelarjev prevaževalcev in vzrejevalcev matic. Ta evidenca bo dobrodošla tudi občinskemu kmetijskemu

inšpektorju pri spremljanju uresničevanja programov razvoja sadjarstva (opraševanje) in čebelarstva. V sodelovanju z našo organizacijo bodo prišli ti organi najlažje in najceneje do dobre evidence čebelarstev v svojih območjih. Podrobna navodila in pripomočke za popis boste prejeli konec februarja.

3. Občinski zbor Zveze bo verjetno 25. aprila t. l. v Ljubljani, Čebelarke družine in društva vabimo, da končajo svoje občene zборе vsaj do 18. aprila t. l., da bo mogoče sestaviti celotni pregled dela in problematike naše organizacije do občnega zbora Zveze.

4. Čebelarška družina Celje, Hirska Bistrica, Koper, Ljubljana, Novo mesto, Ptuj, Sežana, Slovenj Gradec, Skofja Loka, Tolmin in Trebnje naprošamo, da nam pošljejo izpolnjene anketne pole o čebelarstvih.

5. Čebelarška društva naprošamo:

a) da nam po sklepu upravnega odbora dne 22. 11. 1964 (glej sklep pod št. 17 v Slovenskem čebelarju št. 1 l. 1965) nakažejo za »Savez« — in sicer v enem znesku — po 10 din za vsakega člana. Zaželeno je, da nakažejo ta prispevek skupaj z ostalo članarino Zvezi, da zmanjšamo s tem bančne stroške.

b) da nam pošljejo do 15. marca t. l. po dva izvoda seznamov čebelarških preglednikov. Seznam naj vsebuje za vsakega preglednika tele rubrike: zaporedno številko, priimek in ime, kraj bivališča, pošto in občino. Upoštevajte tudi že preglednike, ki so se udeležili letošnjih tečajev v Novem mestu, Ljutomeru in Postojni, četudi še niso prejeli pooblastila za delo od pristojnega občinskega organa. En izvod seznama bomo odstopili Zavarovalni skupnosti SR Slovenije, ki bo napravila za posamezne zavarovalnice posebne izpiske, da bodo mogle pritegniti pooblaščen čebelarke preglednike k morebitnim cenitvam škod. Čebelarke družine naj brez posebnega poziva pošljejo podatke društvom tako pravočasno, da bodo mogla ustreči zaželenemu roku, ki je 15. marca.

Popravek! V prvi številki Slovenskega čebelarja popravite pod »Naša organizacija« — seja upravnega odbora sklep št. 18, ki se glasi pravilno: »Potek seje upravnega odbora naj še posebej tolaščijo tovariši Kovič v Črnomlju, Levstek v Kočevju, Benedičič v Trebnjem in Domžalah ter Šlander v Krškem in Brežicah.«

Uprava

POROČILO ZA JANUAR

V januarju je termometer v nižinskih krajih Slovenije malokje pokazal 10° mraza. Vse opazovalne postaje so prikazale v mesečnih poročilih srednjo mesečno temperaturo tako nizko, da je nihala med 1,5 in 2,5° C.

Snega in dežja je bilo mnogo. Opazovalna postaja Selnica ob Dravi je zaznamovala 11 deževnih dni in srednjo mesečno temperaturo 1,5°. Breg-Tržič poroča, da je bilo ves mesec nestalno vreme. Zadnji izlet je bil 26. XI. 1964, čebele niso letele 66 dni. Opazovalna postaja Žerovnica-Postojna poroča, da je bil ves januar razmeroma zelo topel. Zadnji izlet je bil 26. XI. 1964, torej so bile tudi te čebele 66 dni brez izleta. Prezimujejo pa na sladkorju. Do sedaj so čebele povsod dobro prezimile.

V Rogateu so se čebele spreletele in otrebile 30. in 31. januarja. Tudi v Lovrencu na Pohorju so se čebele otrebile 30. in 31. januarja. V iztrebkih ni bilo opaziti nobenih znakov noseme ali griže. Ravno tako so imeli čebele v Selnici ob Dravi izlet 30. in 31. januarja.

Vodja opazovalnice v Cezanjevcih pri Ljutomeru poroča, da so se čebele spreletele in otrebile. Poraba hrane je za malenkost večja kakor prejšnji mesec. Boji se, da bodo morali čebelarji tamkaj paziti, da čebelam ne zmanjka hrane, če bo še dalje tako lepo in toplo vreme.

Opazovalna postaja Prosenjakovci-Murska Sobota poroča, da so se čebele po 67 dneh zimskega miru, spreletele in otrebile. Poraba hrane je normalna.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplota °C	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič	— 20	— 20	— 10	— 50	— 0,2	1	5	31	96
Dražgoše—Šk. Loka	— 20	— 20	— 20	— 60	— 2,5	—	5	31	75
Žerovnica—Postojna	— 25	— 10	— 40	— 75	— 1,0	1	7	30	72
Rogatec	—	— 10	— 50	— 40	— 0,5	2	7	10	57
Lovrenc na Pohorju	— 25	— 20	— 75	— 120	— 1,5	2	5	31	75
Selnica ob Dravi	— 14	— 18	— 46	— 78	— 1,5	3	11	31	78
Lovrenc na Drav. polju	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cezanjevci—Ljutomer	— 50	— 50	— 80	— 180	— 0,5	1	5	8	51
Bučkovci—Videm ob Ščavnici	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prosenjakovci—M. Sobota	— 20	— 30	— 50	— 100	— 0,6	2	10	30	82
M. Polana—Lendava	— 10	— 20	— 20	— 50	— 0,8	4	4	4	8
Svibnik—Črnomelj	— 20	— 25	— 15	— 60	— 0,6	3	3	23	33
Iška vas	— 30	— 20	— 50	— 100	— 0,4	3	12	31	48
Skofije pri Kopru	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pušča—Bistra	— 30	— 30	— 40	— 100	— 0,8	3	10	9	11
Povpreček	—	—	—	— 84,4	—	—	—	—	—

DOPISNIKI, POZOR!

Ponovno opozarjamo vse dopisnike, ki pošiljajo članke za Slov. čebelarja, naj prilože obenem tudi izjavo, da jim ni treba odpreti žiro računov v banki, ker nimajo drugih dohodkov. Če pa ima dopisnik svoj žiro račun, naj nam obenem s člankom pošlje tudi njegovo številko.

Dopisnike prosimo, naj upoštevajo naše opozorilo, ker jim sicer ne moremo izplačati honorarja.

Pri Zvezi imamo že več neizplačanih honorarjev za objavljene članke, ker nam avtorji kljub pozivom še niso poslali potrebnih izjav ali pa številke svojih žiro računov. Zveza ne more čakati v nedogled z izplačilom honorarjev, saj mora napraviti vsak mesec posebej obračun stroškov za list.

V prihodnje ne bomo več čakali na omenjene izjave ali številke žiro računov, pač pa bomo prepisali take zneske na naš tiskovni sklad.

Vzorec za izjave smo objavili na hrbtni strani 2. številke letošnjega Slovenskega čebelarja.

Uprava Slov. čebelarja

ČEBELARSKO DRUŠTVO KRANJ

vabi vse čebelarje-člane in nečlane na svoj redni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 14. marca 1965 v gostilni Prešernov hram na Titovem trgu v Kranju. Začetek ob 8. uri.

Odbor

ČEBELARSKA DRUŠTVA IN DRUŽINE.

ki so nam predložila sezname članstva za leto 1965 šele po 5. januarju t.l., naprošamo, da vzamejo 1. in 2. številko letošnjega Slovenskega čebelarja vsem tistim članom, ki so za leto 1965 odpovedali glasilo. Zaradi tehničnih ovir v tiskarni namreč nismo prejeli celotno naročeno naklado te številke. Zato ne bomo mogli poslati vsem novim naročnikom drugo številko. Prvo številko in od tretje dalje pa do 12. bodo prejeli vsi novi člani oziroma naročniki.

Uprava Slov. čebelarja

PRODAM

zložljiv čebelnjak in razno čebelarsko orodje. **Košir, Grosuplje.**

PRODAM

zaradi starosti večje število praznih AZ-panjev na 9 in 10 satov ter čebelarski pribor. V panjih so bile zdrave čebele. Cena po dogovoru. **Franc Komel, čebelar, Ptuj, Panonska 3.**

NASIM ČLANOM

odgovorimo na vsako strokovno vprašanje brezplačno. Prosimo pa, da priložite vprašanju znamko za odgovor. Vprašanja in odgovore splošne narave bomo priobčili tudi v glasilu.

Vosek!

Vsem čebelarjem, čebelarskim družinam in društvom sporočamo, da kupujemo čisti čebelji vosek po najvišjih dnevni cenah. Cena je odvisna od čistosti in barve voska. Čisti čebelji vosek rumenorjave barve kupujemo po 1600 din za kilogram franko naša poslovalnica. Za vosek temnejše barve plačamo nižjo ceno od 1300 do 1500 din za kg.

Kupimo vsako količino čebeljega voska in ga plačamo takoj. Čebelarji, pazite na pristnost voska!

Podjetje Medex